

ELŐFIZETÉS

MELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónapra ..... 3 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre ..... 26 korona.
Egy hónapra ..... 3 k. 40 f.

HIRDETÉSEK.
4-hasábos petit sor egyenzer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.
Nyitólár sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában,
TELEFON-SZÁM: 337

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság
József főherceg-ut. 22 sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1906.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, december 14.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezérlők: Gurul az arany. Irta: Török Artúr dr. Lázár Zoltán szűzbeszéde.
- A káránabesi királysobor román főllrata.
- A dobozi tudós asszony.
- Apponyi programja.
- Esküvő a betegszobában.
- Eigázolás az Andrássy-téren.
- Hosztalok a bíróság előtt.
- Egy milliomosfiu letartóztatása.
- Tárca: A szerelem. Irta: Guy de Maupassant.
- Csarnok: Egy gyilkos osók. Irta: Liza.

Gurul az arany.

H. Kristyér, december 13.

Kína aggodalmas zugással türik a telegráfcsodroayok, hogy a bőmbőlő szélvész ide-oda ráncigálja oszlopaikat, a madarak buvóhelyeiken huzzák meg magokat, a hőmérő higánya száll, száll lefele — itt a tél. Ugyan micsoda alkotmány közeledik a sáros, havas országuton, amikor minden teremtet lélek elbukik, hogy a rideg évnék hideg fogyasztó lehétől magát megvédje? Nem más az, mint a csomagok százaival megrakodott postakocsi. Elfagyott kézzel, fagyos bajuszszal rakja le a postakocsis a csomagok százait. Többnyire hitvány papirskatulákba csomagolt hitvány portéka. Amit a játékipar, szövőipar, háztartási szükségletek ipara könnyen romló, semmeddig se tartó portékát az év folyamán összefabrikált, — összefabrikált különösen Ausztriában — az mind csongó aranyvá válik, mire mint

utánvételes csomag ideérkezik a mi várme-gyénk postahivatalaira.

Az aknamunka már hónapokkal előbb kezdődik. Napról-napra hozza a posta a — szép képekkel díszített árjegyzékek ez-reit a bécsi cégektől. Mindenki kap belőle, akinek a neve valamely címjegyzékben előfordul. Szépen le van rajzolva a por-téka, a karácsonyi díszítések, a fehérnemű, a ruhák, a cipők, az u. ánzott ékszerék, a bababutorok, a függönyök mind, mind bá-mulatos olcsó áron kínáltatnak. És meg-indul a megrendelések áradata. A mi ke-reskedőink, a mi iparosaink a lehető leg-olcsóbb áron igyekeznek árulni. Az árban a hazai áru alig tud versenyezni a Preis-courantok olcsó áraival, de annál inkább tud az áru minőségében versenyképes lenni. Néhány fillérrel drágább az idevaló áru, de ötször annyi ideig tart, mint az a szemnek készült, néhány napig tartó játék, néhány hétig tartó ruhanemű. És mégis a Bécsből hozatott portékának óriási a ke-letje: mert ügyesen tudják kínálni, mert hónapokkal előbb beviszik a portéka le-írását, árjegyzékét, reklámját a családba, holott a magyar kereskedő, a magyar ipa-ros összetett kezekkel várja a karácsony hetét, amit a bécsi rendelésből kifelejtettek, vagy amit az idő rövidsége, a karácsony közelsége miatt onnan megrendelni már nem lehetett.

Pedig az az olcsó, megrendelt portéka rettenetes drága. Csupán a szemnek ké-szült, használatra nem való, divatját mult női kalapok tizezrei vonulnak a postako-

csi hátán az ország minden részébe; kész női ruhák, cipők, ruhaszövetek, melyek néhány napi vagy heti viselés után már ócskák, egyetlen eső azokat teljesen tönk-reteszi, hűséges, évről-évre pontosan jelent-kező vásárlókat lelnek a magyar vevők százezreiben. Közeledik a karácsony — jönnek a csomagok és gurul az arany-garmada kifelé, ki a hazából, ki az ide-genbe, abban az esztendőben, amikor a hazafi érzés felbuzdulása megteremtette a Tulipán szövetséget.

Pedig milyen könnyű munka volna a magyar vidéki, a periferián lakó fogyasztót a magyar ipar cikkeinek állandó vevő-jévé tenni. Nem kellene ahhoz milliók, nem szükségesek ahhoz százezrekbe kerülő áru-házak, csak egy kis összetartás, egy kis egymáshoz simulás és az elérendő célt tekintve, csekély pézázalozat. Például a mi vidékünket nézzük. Természetes, leg-közelebbfekvő, az Arad Csanádi Vasut olcsó személytarifái által legolcsóbban meg-közelíthető piacunk nekünk Arad. És a megrendelések kilencvenkilenc százaléka mégis elkerüli Aradot. Mert nincs minden-kinek kedve vagy ideje „bevásárlási uta-zást” tenni, 60—80 korona értékű kara-csonyi áru bevásárlásáért utiköltség, ko-csibér, vasutijegy, szállodai, ételmezési költség címén két-három napra 20—30 koronát kiadni. Tízfilléres levélmegrende-léssel lehetne ezt lebonyolítani. Alljanak össze Arad — és ennek példáján a fej-lett iparral és kereskedelemmel bíró többi magyar városok kereskedői és iparosai

A szerelem.

Irta: Guy de Maupassant.

... Egy szerelmi drámát olvastam éppen most az újságban. A férfi megölte kedvesét, mert szerette, s azután öngyilkos lett. Hogy melyikük vette kezébe a gyilkos fegyvert, az előttem közömbös — engem csakis szerelmök érdekel. Nem azért, mert megható, vagy cso-dálatos, nem azért, mert részvétet érzek irán-tok és elérékenyedem szomorú végzetök miatt, de azért, mert egy fiatal koromban megtörtént eseményt, egy különös vadászmenléket idéz fel lelkemben, melyben a szerelem úgy tünt fel előttem, mint az első keresztényeknek a ke-reszt, az ég boltozatán!

Születésemkor én is birtam az őseim minden őstönével és hajlamával, csak hogy eze-ket a tulajdonságaimat megfékezte a jelenkor műveltsége és józansága. Így, bár szenvedélyes vagyok, vérző vad, vagy bevészelt kezem lá-tására szívem összeszorul és majdnem rosszul leszek.

Abban az évben kora ősszel beállt a hi-deg. Unokafivérem, Charles de Rauville meg-íhvott, hogy a mocsarakban tanyázó vadkacsák vadászata végett, csatlakozzam hozzá néhány reggeli leszen.

Unokafivérem, a negyvenéves, edzett, erős, nagy szakállu, félműveltségű falusi gazda, az zal az eleven, mindig jókedvű és józangondol-

dolkozásu gall természettel bírt, mely kelle-messé tudja tenni, még a középszerű vagyon-nal bírók életét is. Egy majorszerű kastélyban lakott, mely a széles völgyben, jóformán a fo-lyam partján feküdt. Jobbra-balra remek fák-ból álló őserdő borította a dombokat, melyben annyi ritka szárnyasvad tanyázott, mint Fran-ciaország eme részén sehol sem. Némelykor sa-sokat és más vándormadarakat is lőttek itt, melyek mintha felismerték volna a föld e kis zugát, mely számukra oly régóta nyujt egy-egy éjjelre oltalmat, s melyek a népes vidékeket sohasem keresik fel, — megpihentek a száza-dos fák lombjai között.

A völgyben hosszant elterülő rétség csa-tornák segítségével öntözött és élősvények-kei volt szétválasztva. A folyam, mely eleinte szűk partjai között folydogált, lejjebb óriási te-rületű lápot alkotott. Ezt a lápot, mely a leg-remekebb vadászterület volt, melyet életemben láttam, Charles úgy ápolta, úgy gondozta, mint a háza körül elterülő parkot. A zizegő, suhogó nád közé, mely elborította keskeny átjárásokat vágatott, melyeken a rudak által ha tott éskor-mányzott lapos, kis csónakok zajtalanul sik-lottak előre a holtvíz tükreán, megriasztva a fü-között uszkáló fürge halakat és a lusta, zöld-lábu szárcsákat.

Fékezhetetlen szenvedélylyel szerettem a vizet. A tengert, bár túl nagy, túl nyughatatlan, s lehetetlen uralni, — a folyókat, melyek olyan szépek, amint gyors folyással igyekeznek el-

sietni, — s mindenek felett a lápot, az ingo-ványt, hol egy titokzatos világ vízi élete pe-zseg. A láp a többitől egy egészen elütő világ-rész, egy külön ország, melynek szintén van saját élete, saját lakói, átvonuló vándorai, kü-lönleges zenéje, zaja és főként mélységes titkai.

Semmi sem hat az emberre olyan titokza-tosan, olyan nyugtalanítólag, sőt néha olyan ijesztőleg, mint a mocsár. E lápos, vízzel ta-kart síkság felett, miért lebeg a félelem ér-zete? Az az alig hallható nesz okozza-e azt, mely a nád között suhog, — vagy a fel-feltűnő, kísérteties, bolygó tűz és a végtelen némaság, mely körülveszi, — vagy az a sajátos kód, mely halotti lepelként nehezedik reá, — vagy az a jóformán alig észrevehető csobogás, mely oly könnyed, oly édes és néha mégis réme-sebb az agyuzásnál és nyenyedgörgésnél? Mind ezek álmok világának tüntetik fel a lápot, oly világnak, melytől rettegünk, mert nagy, isme-retlen titkot rejt mélyében!

Nem! Valami más bontakozik ki belőle, más mélyebb, komolyabb rejtelem lebeg a köd-ben, — talán maga a teremtés nagy titokza-tossága! Mert nem-e az állóvíz mocsarában, a talaj nedvességének párái között mozdult meg, kelt életre földünk termékenysége, a nap éltető sugaraitól?

Este, dermesztő hidegben érkeztem meg unokafivéremhez.

mind — alapítsanak egy közös megrendelési gócpontot.

A név mellékes. Hogy „Központi megrendelési csarnok” vagy „Aradi iparosok és kereskedők elárúsítási központja” — e annak a címe, az nem határozza. Jelentse be ennél a gócpontnál már hónapokkal a karácsonyi, a husvéti fő vásárlási időny előtt minden kereskedő, minden iparos az ő cikkeinek leírását, minőségét, legolcsóbb árát. Csináltasson a gócpont — vagy ha jobban hangzik: a központi iroda — képekkel illusztrált árjegyzéket. Az se baj, ha minden egyes cég, mely az árut szállítaná, megvolna nevezve az árjegyzékben. Hiszen — hogy csak egyetlen példával illusztráljam a dolgot — például a bécsi Theodor Etti delikatesz-üzlet is sorra megnevezi a szállító cégeket az egyes cikkek-nél, mégis a rendeléseket ő fogadja el. Ez a központi iroda küldené ki az árjegyzékeket, mintákat, ez a központi iroda gyűjtené egybe a különféle árucikkeket postacsomagokba és ez szedné be utánvétellel a portéka árát a postai megrendeléstől.

A megrendelő pedig szíves-örömmel venné szükségletét Aradról, ha ötféle cikket egyetlen levélben rendelhetne meg és mindaz egy csomagban érkezhetne meg postán karácsonyi meglepetésül. És kapna hazai származású árut, tartósat, jót, szépet — és nem hozna a postakocsi Bécsből ezer és ezer törökény papendekli csomagokban idegen iparterméket.

A mostani karácsonyi időnyről már lekéstünk. De újév után már szétküldik a bécsi áruházak az ő „farsangi cikkeik”-ről szóló árjegyzéküket, pár hétre rá már jönnek, hozza a posta a „husvéti áru cikkek” nagy képes árjegyzékét — és a család, a vidéken, a periferián lakó család tagjai már tanulmányozni fogják annak tartalmát, rendelik esetleg a szövetminta darabkákat — és nemsokára rendelik az árut is.

Karácsony előtt gondolkozzanak ezen kereskedőink és iparosaink. Győződjenek meg arról, hogy hány postacsomag van-

dorol Aradon át a periferiákra. Tegyenek egy sétát az aradi pályaudvaron és nézzék meg, hány csomagot raknak ki minden vonatból. Gondolkozzanak, győződjenek meg és cselekedjenek a hazai ipar és kereskedelem és a — maguk érdekében.

Török Artur dr.

Lázár Zoárd szűzbeszéde.

Az aradmegyei ármentesítés a t. Házban.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 13

Ha a Ház képe nem mutatja is, hogy itt ma Apponyi Albert gróf programjára várnak, a zsufolásig telt karzatokon meglátszik, hogy a földművelési tárca vitája a vége felé jár. Előkelő és válogatott közönség vár a kultura problémáinak a fejtegetése elé, mely nem jár ugyanolyan közvetlen haszonnal, mint a tenyészbika szaporításának a firtatása, de van, akit mégis érdekel. A karzatok közönségének tarka képet ad a bosnyák küldöttség. Vagy százötven fezes, turbános mohamedán lepi el a második emeletet s nagy figyelemmel hallgatja a beszédeket, melyekből nem ért egy szót sem. A bosnyákok, akik sérelmeik felpanaszolására jöttek, már próbálkoztak a minisztereknél, de eddig sehol sem fogadták őket. És nem lehetetlen, hogy a bosnyák panasz nem is talál Budapesten meghallgatásra.

A mai ülés derekát különben a földművelési tárca részletes vitája foglalta még le. Napirend előtt Gadl András bemutatta a pénzügyi bizottság jelentését több helyi érdekű vasut tárgyában. Azután folytatták a földművelésügyi vitát, amelynek során Darányi miniszter is felszólalt.

A vitát szűzbeszéd zárta le: Lázár Zoárd dr., a kisjenői kerület függetlenségi képviselője ma mondta el első beszédét a képviselőházban. Az ármentesítési tételnél az Aradmegyei ármentesítő társulat állami támogatását kérte. Röviden beszélt, de igen talpraesetten. Figyelmesen hallgatták és a szűzbeszédért a függetlenségi melegen gratuláltak neki.

Ezután a kultusz-budget tárgyalása követ-

kezett, amelyről másutt adunk részletes tudósítást. Az ülés első felén a földművelésügyi vita így folyt le:

(Az új Meselek.)

Brestyenszky Kálmán: Kéri, hogy a mezőhegyesi uradalomban annyi bért adjanak a munkásoknak, mint amennyi más uradalmakban kijár nekik.

Molnár Albert: Azt bizonyítja, hogy Mezőfi gyűlöletet és békétlenséget szít a nép között. Felolvasson egy kiáltványt, melyben a szocialista képviselő Uj Messias-nak nevezi magát, akit az isten a mezőgazdasági munkások felszabadítására rendelt ki. Ez a nagy férfiú a munkások igényének fokozásával, az osztálygyűlölet felkeltésével akar boldogulni. Jellemzőnek tartja, hogy a parasztszocialista izgatónak, Várkonyi Istvánnak két háza van Budapesten. (Zaj.)

Buzáth Ferenc: Jó üzlet ez!

Szentiványi Gábor: Mi pedig ugyanennyi áru adósságot csinálunk! (Derűtség.)

Somogyi Aladár: Már aki csinál.

Szentiványi Gábor: Már, akinek hitele van. (Derűtség.)

Molnár Albert: Megbotránkoztató a hang, melyet ezek a felhizlalt agitátorok minden kaptos emberrel szemben használnak. A népet szeretni kell. De a szocialista agitátorok nem szeretik, hanem megrontják a népet, mert elérhetlen ígéretekkel csábítják, felcsigázzák az igényeit, de nem tesznek érte semmit. A tételt megszavazza (Helyeslés.)

Csernoch János: A szocialisták folyton izgatnak a papok ellen. A papi ruha vörös posztó az agitátorok szemében s a szegény Csaplár Benedek esete bizonyítja, hogy elvetemült gyűlöletükben még gyilkolni is képesek. A főpapi birtokokon a munkások megelégedettek és hallani se akarnak a szocializmusról. A tételt elfogadja.

(A hegyvidéki akció.)

A hegyvidéki akció tételénél Szikcsák Ferenc: Szól a tót nép, nagy nyomorúságáról s azt kívánja, hogy a hegyvidéki akciót terjesszék ki a tót népre is. Azonban a hegyvidéki akció se sokat ér mai hibáival. Igazítsa ki a miniszter a bajokat és aztán tegyen róla jelentést a Háznak.

Darányi Ignác földművelési miniszter: A hegyvidéki akció körül felmerült visszasságokat mindenestre meg fogja vizsgálni. Azonban érthető okokból mindaddig nem tesz jelentést erről a Háznak, míg a Ház fel nem szólítja. Egyébként a tótokra is kiterjeszti az akciót. Erre már tettek lépések s tudvalevően Sárosban már eredmények is vannak. Kijelenti azonban, hogy az akció csak a hazafias töbtságra terjedhet ki, mert valósággal ön-

Ebéd alatt, a nagy étteremben, melynek falai, sőt mennyezete is tele volt aggátva kitő mött madarakkal, kifeszített szárnyu, vagy fágakba kapaszkodó vadász-troféakkal, Charles, ki fókabőr-ruhájában, maga is északsarki csodaállatnak nézett ki, — elmesélte, hogy a ma éjjeli vadászatra milyen előkészületeket tétett.

Hajnali három és fél órakor kellett elindulnunk, hogy öt óra körül leshelyünkre érkezzünk. Ott konyhót építettett, hogy megvédeheszük magunkat attól a kegyetlen szélől, mely a napfelkeltét szokta megelőzni, s mely éles hidegségével fűrészként szaggatja a bőrt, vágja, mint a borotva, égeti mint a tűz.

— Sohasem tapasztaltam még ilyen hideget — mondá unokafivérem, kezeit dörzsölve. — Este hat órakor már tizenkét fok olt, fagy-pont alatt.

Étkezés után rögtön ágyamra dobtam magamat, s a kandallóban óriási lánggal égő tűz melegénél, elaludtam.

Pont három órakor ébresztettek fel. En báránybörbundamba bujtam, Charles pedig medvebőrben jelent meg. Miután mindegyikünk két csésze forró kávé és néhány pohár fine champagne-t megivott, egy vadász és két kutyánk: Plongeon és Pierrót kíséretében utnak indul-tunk.

Alig tettünk néhány lépést a szabadban, máris csonttá fagyottnak éreztem magamat. Ez azok közé az éjelek közé tartozott, midőn a föld meghaltnak látszik a hidegtől. Ilyenkor a fagyos levegő tömör, szinte tapintható, — sem-

mi rezgése sincs, mozdulatlan, megalvadt, — harap. áthat, kiszárit, — megöli a fát, a bogarat, a növényt és a kis madarakat, melyek megdermedve hullanak le a fák ágairól, a kemény földre.

A hold utolsó negyedében, féloldala hajolva, sápadtan, haldokolva fénylett a nagy űrben. Olyan gyenge volt, hogy távozni sem birt — ott maradt fent, az ég szigora által megrögzítve. Szomorú és élettelen sugarakat vetett a földre, azt a haldokló fényt, melyet pályafutásának vége felé minden hóban észlelünk.

Charles és én, görbe háttal, kezeinket zsebünkben, puskánkat hónunk alatt tartva, egymás mellett haladtunk. Csizmáink gyapottal voltak begöngyölve, hogy a befagyott folyón az elcsuszás veszélyét kikerüljük, s hogy semmi neszt se okozzunk. Nemsokára elértük a lép szelét, s a nádba vágott utak egyikén haladtunk célunk felé.

Lépteinket csendes suhogás kísérte, melyet a nád hosszú, szalagszerű leveleinek érintése okozott. Az a leirhatatlan, hatalmas érzés, melyet a nagy ingovány lelkemben mindig ébreszttem szokott, olyan erővel ragadt meg, mint eddig még soha! Ez a lép halott volt, megfagyott, midőn elszáradt náderdejének renetegei között, rajta jártunk.

Az ut kanyarulatánál, egyszerre szemembe tünt a jég gunyhó, melyet számunkra építettek. Miután még körülbelül egy órát kellett várakoznunk a vándormadarak ébredéséig, bemen-

tem és heburkolóztam takarómba, hogy kissé felmelegedjek. Azután hanyatt fekve bámultam a holdat, melynek jégpalotánk áttetsző falán keresztül tekintve, négy szarva volt.

De a befagyott lép, a jégfalak és az égbolt hidege nemsokára annyira átjárt, hogy köhögni kezdtem.

— Vigye el az ördög — mondá aggódva unokafivérem — még ha nem is fogunk sokat lőni, tüzet gyújtatok. Nem akarom, hogy beteg legy!

És megparancsolta a vadásznak, hogy nádat vágjon.

Kristálypalotánk tetejét áttörve, hogy a füst felszállhasson, abban nagy tüzet raktak. S midőn a vörös láng végig futott a jégkoc-kákon, azok lassankint, alig láthatóan olvadni kezdtek, s úgy néztek ki, mintha csak izzadtak volna. Charles kint maradt, de később bekiáltott értem:

Jöjj csak ki, nagyszerű látványt mutatok!

Kimentem és megdöbbenve bámulva álltam meg. Kupalaku jégkonyhónk úgy nézett ki, mintha a befagyott lép színére, egy óriási, tüzfényt szikrázó gyémántot dobtak volna ki, melyben két fantasztikus alak, két melegedő vadászkutyánk mozgott.

E pillanathban fejünk fölött egy különös elkeseredett vészkiáltás hangzott. A tüzfény felébresztette a vad madarakat!

Semmi sem hat reám annyira, mint az álmából kibontakozó élet első zaja. A zaj-ókat

gyilkosság volna felkarolni a nemzetellenes izgatók érdekeit. (Hosszantartó zajos helyeslés.)

Elnök: A tétel meg nem támadtatván, megszavaztatik.

(Lázár Zoárd beszéde.)

Az ármentesítés tételéről felszólal.

Lázár Zoárd: T. képviselőház! A földművelésügyi miniszter urnak jóakarata iránt a legnagyobb elismeréssel viseltetünk mindannyiunk, magam is a legnagyobb tisztelettel hajlok meg előtte. De a tárgya keretébe tartozó ügyek sokfélesége nem engedi meg azt, hogy minden egyes vidék érdekeit figyelemmel kíséresse és ott, ahol bajok vannak, ezen bajok orvoslását is eszközölhesse. Így tehát kénytelen vagyok a t. földművelésügyi miniszter ur figyelmét és jóindulatát kérni az *Aradmegyei ármentesítő és belvízszabályozó társulat* ügyeire.

Ez a társulat keletkezését még az 1873. évi viheti vissza, amidőn ugyan nem rendszeres ármentesítési, hanem inkább csak in-ségmunka előmozdítási szempontból, és az in-sége ek segítése érdekében indított meg a Fehérkörös jobb- és balparti részének ármentesítése. Ez fokozatosan fejlesztetett, de ezzel a teljesítéssel nem állott arányban az a kiadás, amely ebből kifolyólag egyes érdekeltekre és az egyes érdekelt községekre, hárított. A társulatnak szervezkedése után megállapítottak az árvédelmi költségek, ami évenként 57.273 korona és 64 fillért tett ki. Ezen összegben azonban nem foglaltatott benne az, amit az egyes érdekelt uradalmak fizettek. Ezen ármentesítési társulat működésének kiterjesztésével, vagyis a belvizek szabályozásának keretébe vonása folytán ezen költségjárulékok oly tetemesen emelkedtek, hogy ezt az érdekeltség többé elviselni nem bírta. Még pedig az évi emelkedés a régi 57.273 K. 64. fillérről szemben 112.364 K., vagyis évenként 65.090 K.-nyi emelkedést tüntet fel.

Miután a társulat pénzügyi helyzete épen két évvel ezelőtt rendeztetett, fennálló kölcsönnei konvertáltattak, megállapított az, hogy 18 községre, amely összesen 44.714 holddal van mint ártéri birtokos érdekelve, évenként 122.364 korona ártéri költség rovatott ki, amely 50 évre számítva, — mert 50 éven belül ez a helyzet nem változik — kitesz 6.17.200 koronát, hozzáadva ehhez a már előzőleg befizetett 1.409.125 koronát, összesen ármentesítésre magára 18 község 44.000 hold után kell hogy fizessen 7.526.325 koronát, vagyis jóformán a földek értékét megfizeti a vízszabályozó társulatnak.

Ily körülmények között, ha azon a vidéken egy pár rossz esztendő lesz, a nép el kell, hogy

pusztuljon, vagy földjét kell, hogy odaadja az ármentesítési társulatnak az ármentesítési költségek fejében. Azért nagyon kérem a földművelésügyi miniszter urat, legyen kegyes, amennyiben megteheti e tétel keretében, ha pedig nem lehet, más uton-módon, a társulatot *segélyben részesíteni, hogy ezáltal a lakosság az elpusztulástól megóvassék.* A földművelésügyi miniszter ur jóakarata bízva, én választ nem kérek, csak ajánlom kérésemet becses figyelmébe. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

A Ház az összes tégeket megszavazza, és *Darányi* minisztert zajosan meglapsolja.

A dobozi tudós asszony.

Éjjel a temetőben.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Hiába, az együgyűség és az ostobaság nem akar kivésni. A jó falusiak körében még egyre akadnak hiszékeny emberek, különösen az asszonyok között, akik fölülnek szédelő s rendszerint a Fáraó nemzetségéből származó javasasszonyok meséinek és ma is keservesen szerzett bankókat adnak haszontalan hókusz-pókuszokért, amelyekről mindenféle varázslatokat várnak.

A legújabb efajta szédelgésről, a dobozi tudós asszony aradmegyei szerepléséről, az alábbi tudósítást adjuk:

A napokban *Biácsi Sándor* megyesegyháza gőzmalom molnár lakására beállított egy ismeretlen nő és ott *tudós asszonynak* mondva magát, elhitette velük, hogy náluk levő rokonukat, *Nagy Rókusné Fodor Mária*t idegbajából kigyógyítja, még pedig olyformán, hogy este kimennek a katolikus temetőbe és ott kivácsolja belőle a betegséget. Másnap reggelre azután annak a rossz asszonynak, aki a beteg nőt megrontotta, *pátkó nő a kezén.* Ehhez azonban legelőször is egy *100 koronás bankjegy szükséges,* még egy óra, mert neki, a javasasszonynak a temetőben csak két percig szabad maradnia.

Biácsi Sándorné az egy pár nappal előbb eladott hizott sertés árából rögtön át is adott 100 koronát és a férje 40 koronás ezüst óráját, de még ráadásul 2 koronával meg is vesztegette az asszonyságot, hogy mindenható tu-

kék égben repkedett, meghalt párját nézve, melyet kezében tartottam.

— Megölted a nőtényt, — mondá Charles, — a him nem fog elmenni!

Csakugyan nem távozott. Folyton felettünk repdesett és sirt. Soha fájdalmas panasz nem rezgettette meg szívemet olyan keservesen, mint e szegény madár kétségbeesett, szemrehányásteli kiáltása.

Néha, a puska fenyegető mozgására, mely repülését követte, elrebbent, mintha egyedül akarná folytatni útját a messzeségbe. De nem bírta magát a tovább repülésre elhatározni, s csakhamar visszatért párjához.

— Tedd le a földre, — mondá Charles — s rögtön közeledni fog.

Es nem törődve a veszélyvel, megörülve állati szerelmében az után a kis madár után, mely párja volt, s melyet lelőttem — valóban közeledett!

Charles elsütötte fegyverét. Mintha kettévágták volna azt a szálat, mely a madarat a levegőben tartotta: egy feketeséget láttam leesni, egy halk zörejt hallottam a nád között... és Pierrot elhozta a lelőtt állatot.

Mindkét madár meghidegült testét ugyanabba a vadásztáskába tettem... és még az nap visszautaztam Párisba!

dományának segítségével még az ő urat is varázsolja meg, hogy ne legyen részeges. *Nagy Andrásné Dénes Mária* szintén kapott az alkalmon, 8 koronával ajándékozta meg a kuruzsló asszonyt azért, hogy az ő urából, is varázsolja ki az iszákosságot.

Este hat óra tájban — éppen amikor leg-sötétebb volt — a beteg asszonyt kocsi-ra tették és buzgó imádkozások között *kimentek a temetőbe,* illetve csak annak bejáratáig, mert a temetőbe a tudós nő már csak egyedül ment be. Azonban, mielőtt elvonult, meghagyta kíséroeinek, hogy csak imádkozzanak, de a kapu a lábukat be ne tegyék, mert rögtön *előugrik egy nagy macska* és bsszekarmolja őket. Természetesen a tulvilági szellemektől is, de leginkább a tudós nő által kilátásba helyezett nagy mabskától való félelmükben kint maradtak az együgyű asszonyok és ájtatosan imádkoztak az istenhez és annak valamennyi szentjeihez. A tudós nő pedig az éj leple alatt a magához szedett értékekkel együtt *megszökött.*

A becsapott asszonyok egy ideig vártak a temető kapujában, később azonban rájöttek, hogy csalónőnek lettek áldozatai. Feljelentésükre a megyesegyháza csendőrs megindította a nyomozást s a rejtélyes tudós asszonyságot *Mucsi Istvánné* szül. *Szigeti Erzsébet* dobozi illetőségű cigányasszony személyében a *békéscsabai* vásáron éppen akkor sikerült le-tartóztatni, mikor a 100 koronás bankjegyet fel akarta váltani.

Mucsi Istvánné egész Békésmegyében jól ismert „tudós asszony”, aki Dobozról gyakran tesz kirándulásokat Aradmegyébe is.

A karánsebesi királysobor román felirata.

A granicsárok mozgolódnak.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 13.

Megirtuk annak idején, hogy a karánsebesi románság izgága elemei szervezkednek és megpróbálják kieroszakolni Karánsebes városától, hogy a királysoborra, most utólag, *román nyelvű feliratot* is véssenek rá. A kissé merész óhaj aligha teljesül és úgy hisszük, lesz eég mód arra, hogy azt a szobrot megtartsa a karánsebesi polgárság annak, aminek készült: a *magyar király szobrának.* Az úgyről *karánsebesi* tudósítónk ezeket jelenti:

A román irredenta fészkeben, Karánsebesen, ahol úgy teremnek az államellenes, izgatások, mint a fű a mezőn — az izgága elemek ismét mozgolódnak: boszut akarnak állani azért a hallatlan vakmerőségért, hogy a magyar király karánsebesi szobrára magyar felírást mertek véssni. A vagyonszegység rendes őszi közgyűlésén *Tatuku* jablanicai és *Popovics* csirésai lelkész szenvedélyesen kikelték a magyar lapok „orcátlansága” ellen, amelyek a *hű granicsárok* filléreiből felállított szoborra magyar felírást mertek követelni. Együttal követelték, hogy a szobron *utólagosan alkalmazák a román felírást.*

Burdia Szilárd udvari tanácsos, országgyűlési képviselő és vagyonszegységi elnök megígérte nekik, hogy ebben az ügyben tárgyalni fog a szoborbizottsággal. A román felírást aktái ezáltal egy időre bezárultak, amíg őket *Joneszku* Péter dr., képviselőtestületi tag és lap-szerkesztő az utolsó városi közgyűlésen szőnyegre hozta.

Ezen a közgyűlésen *Burdia* Szilárd országgyűlési képviselő azzal az indítvánnyal állt

nem láthatjuk a sötétségben, de egyszerre támad a messzeségben, mielőtt a láthatáron a hajnal első világossága derengene. A hajnalhasadás e fagyos órájában, annak a tova suhanó madárnak panaszos kiáltása úgy tünt fel előttem, mintha az a mindenség lelkének sóhaja lett volna!

— Oltátok el a tüzet. Hajnalodik! — szólalt meg Charles.

Az égbolt sáppadni kezdett, s a csapatokban repülő vadkacsák hosszú, gyorsan eltűnő felhőként, sötét foltokat rajzoltak reá.

A félhomályban fény csillant fel. Charles tette meg az első lövést, mire a két kutya eliramodott.

Azután, amint egy-egy repülő csapat feltűnt a nád felett, gyors egymásutánban hol ő, hol én céloztunk. Pierrot és Plongeon pedig lihegve az igyekezettől, vigan hozzánk hozták a véres állatokat, melyek közül néhány még szomorúan, megtört szemekkel nézett reánk.

Tiszta, szép időben, virradni kezdett. A nap a völgy mélyéből már emelkedőben volt, s mi hazamenetelre gondoltunk, midőn két madár, egyenes nyakkal és kiterjesztett szárnyakkal, hirtelen elsuhant fejünk fölött. Lőttem. Egyikük jóformán lábaimhoz esett. Egy ezüstös hasu, nőtény bibic volt az. Ekkor felettünk, a nagy ürben egy madár kiáltása lett hallható. Rövid panasz volt az, de melyet többször megismételt kétségbeesésében a szegény madár, az életben maradt állat, mely a

elő, hogy a királysobor leleplezését méltató és elbeszélő összes hírlapok beszereztesse, az ünnepélyen tartott összes beszédek jegyzőkönyvileg megörökíttessék s végül, hogy a király-sobor leleplezésének éve, a milleniumi év analogiájára, kétszeresen számitassék a városi tisztviselők szolgálati éveinek megállapításánál.

Erre felállt Joneszku Péter dr. és kijelentette, hogy Burdia indítványát csak abban az esetben fogadja el, ha a város, — amelynek birtokában van most a szobor — a román felírás pótlagos alkalmazását elhatározza.

Bordán Oktáv polgármester azonban erélyesen tiltakozott az ellen, hogy ez a kérdés, amely nem volt felvéve a tárgysorozatba, becsempesztessék. A közgyűlés erre egy szűkebb-körü bizottságot küldött ki, a pótfelírás kérdésének megvitatására. A bizottság tagjai: Bordán Oktáv polgármester, mint elnök, Burdia Szilárd országgyűlési képviselő, Pfeiffer Mihály polgári iskolai igazgató, Joneszku Miklós dr. ügyvéd és Dragalina Patricius vagyonszociális alelnök. A bizottság alaposan megfogja hányoni-vetni a dolgot és aztán határozni fog. De annyi bizonyos, hogy a legelső magyar ember karánsebesi szobrára nem kerülhet román felírás, akármit is határoz a bizottság. A királysobor nem Karánsebes város tulajdona, vele tehát Karánsebes város tanácsa, sem képviselőtestülete, sem annak egyik kiküldött bizottsága nem rendelkezhetik.

A karánsebesi királysobor befejezett tény, rajta egy betűt sem szabad változtatni. Mint minden szobormű, az közvagyon. A várost csak az a megtiszteltetés érte, hogy azt őrizze, gondozza. A városi tanács messze túllépné hatáskörét, ha ebben a nemzetiségi szempontból is igen kényes ügyben akár elvi határozatot is hozna és felette kívánatos, hogy ez egyszer ne üljünk fel egy pár nagyhangú agitátor hetvenkedésének. Akik a legjobban forgolódtak és hajlongtak a leleplezés alkalmával Wekerle Sándor miniszterelnök és a többi notabilitás körül, azok prüszkölnek most legjobban a magyar felirástól. Hiábavaló az erőlködésük, szármalmas kudarcot fognak vallani. De talán mégsem lesz egészen felesleges, ha résen leszünk és szemmel kísérjük ezeknek az uraknak aknamunkáit.

IRODALOM ES MŰVESZET.

A színház műsora:

Péntek: Rab Mátyás, operett. Bemutató előadás. (Bérlat A.)
Szombat: Rab Mátyás, operett. (Bérlat B.)

* **A csöppség.** Fényes Samu vigjátékának kedves szerepét, Dengeleghy Erzsébetet játszotta ma először H. Harmath Józsa. Az ő alakítása adott ma aktualitást az agyonjátzott darabnak. H. Harmath Józsa sok bájjal játszotta meg a különben is hálás szerepet. A vilámlam jelenetek kevésbé voltak sikerültek, annál nagyobb hatást keltett a komolyabbakban. Meleg, behizelgő hangja, kifogástalan beszédmodora hozzájárultak sikeréhez, melyhez a közönség ösztöne rokonszenvvel és tetszéssel tapolt. Jók voltak: *Hunyady*, H. *Novák* Irén, *Benkőné* és *Szathmáry*. A darab nem nagy közönséget vonzott. H. G.

* **Rab Mátyás.** Holnap, pénteken mutatják a aradi színházban *Rab Mátyást*. Az újonosság főszereplői Sz. Rontay Boriska, Zalay Margit, Kapossy Józsa, Zsigmondy Anna, Szathmáry, Faludy, Nyárai, Hunyadi és Kulcsár.

* **Apponyi a színházi ügyekről.** Egy újság arról írt, hogy Mader Rezsőt, az Operaház igazgatóját — Apponyi Albert gróf kultuszmi-

niszter óhajára — elmozdítják állásából és helyébe Mészáros Imrét teszik meg ismét, tényleges igazgatónak. A hír nem bizonyult valósnak. Érdekes azonban, hogy e hiradásra vonatkozóan milyen kijelentést tett Apponyi. A kultuszminiszter ugyanis a következő kijelentést tette a képviselőház folyosóján: „A színházak ügyét még nem vettem át, a belügyminiszterhez tartozik, így hát én semmiben sem intézkedhetem, semmit sem készíthetek elő, és nem is szándékozom előkészíteni, mert a színházak ügyei remélhetőleg még jó ideig nem kerülnek hozzám.”

Apponyi programja.

A tanítók fizetésrendezése Juliusban.

Aradnak a harmadik egyetemet.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 13.

Mozgalmas és érdekes ülése volt ma a képviselőháznak. Több napi vita után a képviselőház ma befejezte a földmívelésügyi tárca költségvetésének tárgyalását és nyomban rátértek a kultusztárca megvitatására.

A tárgyalás megkezdésekor szólásra emelkedett Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter elmondta programját, amely elé már napok óta nagy érdeklődéssel tekintettek a politikai, tanügyi és művészi körök. Apponyi hosszú beszédében kiterjeszkedett a tárcája ügykörébe eső összes tárgyakra és intézményekre s kifejtette, hogy a nem egy tekintetben elhanyagolt közoktatásügynek ugyszólván minden ágában reformokat tervez. Kijelentette azt is, hogy a tanítók fizetésrendezésének égetően sürgős ügyében a jövő év elején be-terjeszti a törvényjavaslatot, amely szerint a tanítók 1907. július 1-jétől már a fölemelt fizetéseiket kapják.

A harmadik egyetem fölállítása dolgában a miniszter kész a javaslattal, de ennek benyújtása előtt nem hajlandó „elárulni,” hogy melyik városban helyezik el az új egyetemet. Az Apponyi után elsőnek felszólt Goldis László, aradi román nemzetiségi képviselő beszédében azt követelte, hogy az új egyetemet Aradon állítsák föl, mert ennek a városnak a vértanuk emléken kívül nincs egyebe.

A kultusztárca tárgyalásáról az alábbi távirati tudósítást adjuk:

Az előadó beszéde.

Sághy Gyula előadó: Elfogadásra ajánlja a költségvetést. Felhívja a képviselőház figyelmét azokra a nagy reformokra, amelyek ebbe a költségvetésbe vannak felvéve. Ő is nyilatkozhatna itt számos kérdéstről, mert hiszen egész életét a tanügynek szentelte. De nem nyilatkozik, mert nem akar elébe vágni a kultuszminiszter nyilatkozatainak. Bízalommal ajánlja a költségvetés elfogadását. (Taps.)

Apponyi programja.

Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter: Szükségesnek tartja, hogy a mikor a Ház tárgyalás alá veszi tárcájának költségvetését, nyilatkozzék a programjáról. Minden idejét a reá bizott nagy feladatok teljesítésére fordítja. (Helyeslés) Ehhez természetesen szükséges a költségvetés megszavazása. Ez a kormány a helyzet kényszerűségének engedve helyezkedett rá a mostani alapra és programra, hogy a folyó ügyeket intézze és a létező intézményeket a roskadástól megmentse, amíg a nemzet az általános választói jog kétes alapján választja meg képviselőit. Az átmeneti időt azonban kötelességszerűleg felhasználjuk a nemzet megerősítésére is és min-

den törekvésünk odairányul, hogy állandó, áldásos bekét létesítsünk.

(Az egyházak segítése.)

A mikor tárcáját átvette, sok elintézetlen kérdést talált. Ott volt az 1848. XX. törvény-cikk, mely sok forrongás és nyugtalankodás oka volt s ezért kötelességének tartotta a dolgot továbbvinni. Megindította az intézkedést, hogy a protestáns egyházak dotációja, az elvisehelhetetlen adóterhek stb. célokra felemeltesék. Ezzel kapcsolatosan felmerült a katolikus egyház helyzetének kérdése, amely szintén alapos megoldást igényel. Foglalkozott a kérdéssel: az egyház ügyeinek intézésével, a papok kongruájával s az adózási viszonylatok rendezésével. Tanulmányozta az 1848. XX. t. cikket, a megalkotása körül folyt vitát s a törvény szelleme e szerint azt akarja, hogy az állam az összes egyházak szükségleteit pótolja. Talán még soha Magyarországon az egyes felekezetek közt olyan béke, mint most, nem volt s így lehetséges lesz az egyházak érdekeit igykedés és agyarkodás nélkül megoldani. (Taps.)

(Ninos elég iskola.)

A közoktatásügyi terén a népoktatás kérdései nyomulnak most előtérbe. Eddig is már sok történt ezen a téren, de még ijesztő a feladatok sokasága, mely megoldásra vár. A múlt évben közel 400,000 iskolaköteles gyermek általában nem járt iskolába. Ebben a számban kétségbeejtő részt foglalnak el a szinmagyar, durgazdag Alföld városainak gyermekei. A iskolakerülés és iskolahiány ennek a bajnak egyformán okai. Az Alföldön a tanyarendszer is hozzájárul az iskolakerülő gyermekek számának nagyságához. O már tanyai iskolák felállítását általánosan a nehézségen sok helyütt segítette. Legalább négyezer tanítóra és négyezer tanteremre van sürgősen szükség s ez már legalább 12 millió korona költséget jelent. Ha pedig — ami előbb-utóbb bekövetkezik — az ingyenes népoktatást behozzuk, ez megmutatja a jövő nagy pénzügyi áldozatok perspektíváját.

Farkasházy Zsigmond: A tengerészetre többet adunk!

Apponyi Albert gróf: Ez a kormány az állami szükségletek fedezéséhez aránylagosan akar hozzájárulni. A nemzeti védelem szintén elsőrangban fontos állami feladat. Ha még a hadsereg nemzeti voltához fűzött kívánságaink nem is teljesültek be, az átmeneti idő alatt védelmi intézményeinket összeroskadni nem engedhetjük. Megjegyzni azonban, hogy egész Európában aránytalanul többet költenek az államok a hadseregre, mint a kulturára. Ez sajnos dolog, de csak Magyarország nem vonhatja ki magát az általános felfegyverkezés alól. Ennyit a közbeszólásra. (Taps és éljenzés.)

(Négyezer új tanító.)

Visszatérve a fejlesztés kérdésére, felemlíti, hogy alkalmá volt látni egyik elődjének előterjesztett memorandumot, amelyben 5000 tanító szükséglete volt kimutatva. Meggyőződése szerint 4000 tanítóval meglehetne oldani egyelőre a fontos kérdést s ha évenként ötszáz új tanítót állítunk be a költségvetésbe, nyolc esztendő alatt végrehajtjuk ezt a tervet. A helyzet most annál kedvezőbb, mert a pénzügyminiszter nem vonakodik minden lehető áldozatot meghozni. Programjába vette fel a támogatását mindazon tényezőknek, amelyek a népnevelést az állami érdekekkel egyöntetűen akariák előmozdítani, támogatja továbbá a hazafias egyházakat, de határozottan el kell fordulni az olyan tényezőtől vagy egyháztól, amely csak semleges is a nemzeti eszmével szemben. (Taps.)

(A tanítók fizetésrendezése.)

Foglalkozni kíván a tanítói fizetésrendezés kérdésével. Kétségtelen, hogy a tanítók igényei jogosak és teljesítendő. Eddig vajmi kevés történt az érdeükben. Kétségen felül áll az is, hogy a kielégítetlen jogos igények kielégítésére indított mozgalomba belevetültek sötét alakok, akik teljesíthetetlen igények támogatására lovalták a tanítókat. Az ő programja: méltányosság és igaz ügyszeretet. A tanítószó meg fogja érzeni, hogy az a kormány és az a képviselőház, mely az érdeükben legközelebb tesz valamit, át van hatva a nemzeti kultúra fontosságától és meg van győződve arról, hogy

szükséges a kultúra szolgáinak anyagi jóléte. Elmondja, mit tervez a tanítók érdekében. Figyelmeztet arra, hogy nehéz dolog a tanítókat egy fizetési osztályba sorozni a többi állami tisztviselővel. Itt szó van arról is, hogy a nem állami tanítók fizetését is rendezni kell. Ez pedig nem közönséges számtani, hanem fontos nemzetpolitikai kérdés, amelynek igen sok nehezen megoldható viszonylata van. Itt 600 állami és körülbelül 22.000 nem állami tanítóról van szó. Az állami tanítóknál az első öt esztendőben a minimum lesz 1000, 1100, 1200 korona, öt esztendő múlva 1400, 1500, 1600, s aztán kétszáz korona korpótlékokkal emelkedve, a tanítók elérnek a normális maximumokat 2400, 2500, 2600 koronáig. Ez mindenesetre haladást jelent. (Zajos taps és éljenzés). Ha a t. képviselő urak azért aggodnának, hogy az állam pénzügyei nem bírják elviselni ezt a mindenesetre nagy terhet, vigasztalódjanak, a financiaiák nagyon jó kezekben vannak. (Zajos derűtség).

Fontos mostan a nem állami tanítók fizetésrendezésének a kérdése. A nem állami tanítók fizetése ugyanolyan lenne, mint az államiaké. Ha az illető felekezeti ki tudja mutatni, hogy nem képes fizetni a tanítóját, akkor kiegészíti az állam a fizetést arra a fokra, ahol az állami tanító van. Erre a célra körülbelül 6 millió korona többletre lesz szükség. A vasutasokat a kereskedelmi miniszter saját tárcája keretén belül segíteni tudja, ő az állami élet általános reservoárjaira szorul. Az állami tanító most nyomban részesül 200—400 korona fizetésjavításban, újabb korpótlékokban. A felekezeti tanító fizetésébe betudják a kántori fizetést, nyugdíjába nem. Ezen az igazgatalságon is segíteni fog.

Memzeti feltételek.)

A fizetésrendezéshez azonban nemzeti irányú feltételeket köt a kormány. A fizetésjavítási törvényjavaslatot legkésőbb február elsejéig benyújtja (éljenzés.) és ebbe azt a kikötést veszi, hogy a nem magyar iskolában működő állami tanító a fizeteskiegészítést csak akkor veheti igénybe, ha a magyar nyelv kötelező tanítására nézve vállalja a kultuszminiszter tantervét és ellenőrzését s az iskola negyedik osztályában a számtant, földrajzot és a történelmet magyarul tanítják. (Eljenzés.)

A kormány a reábizott összes ügyekben öntudatosan jár el a nemzeti kérdés terén abban a szellemben, melyet gróf Andrássy Gyula jelzett a Házban. A kormány elébe megy a nemzetiségi polgároknak s lehetővé akarja nekik tenni, hogy anyanyelvük megtagadása nélkül megtanulhassák az állam hivatalos nyelvét. Aki a nemzetiségi iskolából elszigetelt várat akar csinálni, ne várja, hogy ezt a várat mi erősítsük, de legyen arra elkészülve, hogy ezt a várat mi le fogjuk rombolni. (Zajos taps és éljenzés.)

(Iskolai reformok.)

A tanfelügyelőség reformját is előkészítette, úgy hogy bürokratikus munkával ne legyenek a tanfelügyelők túlterhelve. Intenzívebbé akarja tenni a tanfelügyeletet s ötven díjazott szakfelügyelőt vett fel a költségvetésbe, aki segítségére fog sietni a tanfelügyelőknek. Az állami iskolák ellenőrzésében a helyi hatóságoknak is juttat szerepet és a törvényhatóságokban népoktatási bizottságok szervezését sürgeti. A tanítóképző intézet reformját úgy tervezi, hogy a tanítók gazdasági és szociális kiképzésben is részesüljenek. A kisdédóvó ügy igen jelentékeny mértékű fejlesztését is felelte szükségesnek tartja. E tekintetben a törvényt is meg kell változtatni. Minden nagyobb községben föl kell állítani gazdasági iskolát. A népoktatást extenzíve, a középiskolákat csak intenzíve akarja fejleszteni, mert a középiskola talán már több, mint amennyi kellene. Ahol pedig mégis középiskola kell, ott reáliskolát akar fölláttani. A polgári iskola reformjáról még nincs végleges véleménye. Az egységes középiskola ügyében sincs még kész tervezete. A jogakadémiák reformja ügyében értekezletet fog egybehívni.

(A harmadik egyetem.)

A harmadik egyetem felállításának tervével már készen van, de csak a benyújtandó törvényjavaslatban fogja elárulni, hol lesz a harmadik egyetem. (Derűtség.)

A képzőművészetek terén az a terve, hogy

festőakadémiát létesít, hogy a mintarajziskola és a mesteriskola között tátongó űrt kitöltse. Mindenben, a kultúra minden kérdésében főcélja a nemzeti gondolatnak, az állami egységnek megerősítése. (Hosszantartó lelkes éljenzés és taps.)

(A tani ól fizetésrendezés terminusa.)

Tíz pernyi szünet után Apponyi Albert gróf kultuszminiszter újból felszólal és kijelenti, hogy a tanítói fizetésrendezésről szóló törvényjavaslatot januárban vagy legkésőbb februárban be fogja terjeszteni, úgy, hogy a fizetésrendezés 1907. július 1-jén életbe lépjen. Ezenkívül arra is felhatalmazást fog kérni, hogy már 1907. július elseje előtt is, a jövő év első felében megadhassa a fizetésemelést egyes, sürgős segítséget követelő esetekben. (Eljenzés és taps.)

Goldis László beszéde.

A miniszter beszéde után megindult a vita. Az első szónok:

Goldis László: Tiltakozik az ellen, mintha a nemzetiségi párt felekezeti párt volna. A nemzetiségi jelleg azonban nem akadályozza meg őket abban, hogy vallási kérdésekkel is foglalkozzanak. Azt kívánja, hogy minden statisztikai kimutatásban különböztessék meg egymástól a görög-keleti román és a görög-keleti szerb egyház. Ezt megtehetné a statisztikai hivatal. Tiltakozik az oláh egyház elnevezés ellen is; a törvények csak román egyházat ismernek. A kultuszminiszteriumnak 46 magasabb hivatalnoka van és ezek között nincsen egyetlenegy görög-keleti román sem, holott ez az egyház Magyarországon a lélekszám tekintetében mindjárt a római katolikus után következik. Három millió román közt csak találkoznak egy művelt hazafi, akit a miniszteriumba ki lehetne nevezni. A görög-keleti románoknak jogos panaszuk van abban a tekintetben, hogy sokkal kisebb államségélyt kapnak, még tízedrészét sem annak, mint például a protestánsok.

Ezután rátér Apponyi reform-terveire. A harmadik egyetemet szerinte Aradon kellene fölláttani.

Barabás Béla: Azt már én is helyestem!

Goldis László: Aradnak úgy sincs egyebe, mint egy szentelt fájdalom: a 13 vertanu emléke. Fölvívja az ország figyelmét arra, hogy a zsidók az ország népének csak 4 százalékát teszik, a középiskolában azonban 25, az egyetemen pedig 55 százalékát teszik a zsidók. Ha ez így tart, akkor a felekezeti surlódást alig lehet már elkerülni.

Elnök ezután a vita folytatását holnapra halasztotta és délután fél 4 órakor berekesztette az ülést.

SPORT.

— A tornaegyesület köréből. Az Aradi Tornaegyesület választmánya a napokban tartotta gyűlését, Steinitzer Pál dr. elnöklete alatt. Új működő tagokul fölvették: a női torna szakosztályban Bak Judit, Obláth Mariska, Schwartz Ilonka, Fischer Irén, a férfi szakosztályba: Ungváry György, Dobos Aladár, Radován Döme, Radvány Mihály. A választmány Nagy Sándor és Weisz Hugó indítványára az önálló tornacsarnok telke megszerzése érdekében a mozgalmat újból megindítja. — Az elnökség a következő felhívást közli: Az Aradi Tornaegyesület disztornázását december 22-én tartja meg. Felkérjük az egyesület működő tagjait, hogy a disztornázásban minél nagyobb számban részt venni sziveskedjenek, annál is inkább, mivel ezen disztornázás egyrészt működésünknek egyesületi életünk és életképességünknek hü képét nyújtja, másrészt a tornázást, mint a magyar nemzet testi és lelki erejét fejlesztő intézményt a társadalom minden rétegével megkedvelteti.

Egy milliomosflu letartóztatása.

Följelentés Udvardy Ferenc ellen.

Csalás a betéti könyvvel.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad december 13

Nagy feltűnést keltő esemény történt ma a fővárosban. A rendőrség letartóztatott egy fiatal joghallgatót, egy milliomos háztulajdonos fiát, aki egy hamisított takarékpénztári könyvvel 3600 koronát csalt ki. A fiatal embernek büntársa volt a Központi Néptakarékpénztár titkára, akit a rendőrség szintén letartóztatott. A Központi Néptakarékpénztár vezérigazgatója volt Udvardy Ferenc orsz. képviselő, aki ellen okirathamítás címén szintén följelentést tettek s akinek az eltűnéséről az utóbbi napokban sokat irtak a lapok. Az eset részletei a következők:

Ráth Endre orsz. képviselő ma följelentést tett a főkapitányságon Gölniczky Géza földbirtokos nevében a Központi Néptakarékpénztár ellen. A vád az, hogy a takarékpénztár 50 ezer koronáról szóló takarékpénztári könyvet állított ki Szevera Károly 22 éves joghallgató nevére. A takarékkönyv hamis volt, amennyiben az 50 ezer korona nem volt befizetve és csak a könyvben szerepelt. Szevera a hamis könyv alapján pénzügyőrökkel lépett összeköttetésbe, akiknek a segítségével Gölniczky Gézától 36.000 koronát vett kölcsön, a takarékpénztári könyvet zálogul hagyva a földbirtokosnál. Közben a takarékpénztár megbukott, több följelentést tettek ellene s Gölniczky is jelentkezett a Szevera nevére kiállított takarékpénztári könyvvel, bejelentve igényét. Ekkor kiderült a csalás és a hamisítás.

A rendőrségen Marinovics Jenő rendőrkapitány ma beidézte Szevera Károlyt és Horváth Béla nagydányi veszprémmegyei 49 éves takarékpénztári titkárt, akiket rövid kihallgatás után letartóztatott.

Szevera egy dúsgazdag özvegy asszony fia. A Károly-köruton nagy háromeletes bérházuk van. A fiúnak magának 400 ezer korona készpénz vagyona van, amelyet azonban arra való tekintettel, hogy a fia még kiskorú, az árvaszék kezeli. Apja a múlt évben halt meg és három és fél millió koronát hagyott hátra. A Károly-köruton a 14. és 20. számú bérházak, továbbá Pápa és Györk között egy kétezer holdas birtok jutott az örökösöknek, akik négyen vannak: özvegy Szevera Károlyné, a ma letartóztatott joghallgató és két leánytestvére. Egyforma rész jutott az örökösöknek, egyenként nyolcszáz ezer korona. Egy év alatt kétszáz ezer korona adósságot fizetett ki anyja Szeveráért, aki mindig mágnásokkal és zsenrikkel barátkozott és óriási összegekkel játszott a turfon. Ő is résztvett ama botrányban, amikor több ismert gavallér a Népszínház színpadán előadás alatt nyílt színen pezsgőzött.

A rendőrség folytatja a nyomozást a letartóztatottak ellen.

Ráth Endre följelentette okirathamításért Udvardy Ferencet, a bank vezérigazgatóját, az eltűnt országgyűlési képviselőt is, akit azonban még nem lehetett beidézni, mert védi az immunitás. A vizsgálóbíró javasolni fogja a vádtanácsnak, hogy kérje ki az eltűnt vezérigazgatót a képviselőháztól, mire azonban a kiadási eljárást befejezik, az eltűnt képviselő már árkon-bokron túl lesz. Udvardy ugyanis már pénteken eltűnt.

Több oldalról jelentik, hogy Udvardy már november elején elköltözött. Családját jóval előbb külföldre küldte, ő maga pedig Bécsbe

ment, ahol *Sulkowski* Ida hercegnőtől remélt segítséget kapni zavaros anyagi helyzetének javítására. A hercegnő — mint hírlík — egyik aradmegyei birtokát egymillió kétszáz ezer koronáért eladta és ebből háromszáz ezer koronát át fog adni a képviselőnek anyagi ügyeinek rendezésére. Ugy látszik azonban, hogy ez a terve is dugába dőlt.

Hosztalek a bíróság előtt.

Vidorné és Petrás Sári vallomása.

A vádlottakat felmentették.

— *Aradi Közlöny* távirati értesülése. —

Arad, december 13

Azt a komédiát, amit a Népszínházban *Harkányi-Hosztalek* Nándor, milliomosnak adva ki magát, nem egészen dicstelenül kezdett, folytatja a bíróság előtt s ma már boszantóvá lesz a dolog. Mert mi az ördögnek keresi ez az ágrólszakadt facér fiú, aki zsebében egy krajcár nélkül adta a mecénást, a becsületét s pörösködik tovább, bárha komolynak talán maga se veszi az ügyet. Nyilván csak azt akarja, hogy ha már olyan csufosan elpáholták, hadd beszéljenek még róla néhány napig vagy hétig.

A jeles ifju tudvalevőleg könnyű testisértés és becsületsértés miatt jelentette fel *Berényi* Miklóst, a Népszínház főpénztárosát, aki összepofozta és becsületsértésért tett panaszt *Kalocsa* Ferenc kardalos ellen, aki állítólag sértő szavakkal illette. Mindakét eset akkor történt, amikor ezévi október 11-én este a már leleplezett szélhámost az utca népének asszisztálásával a Népszínház előtt irgalmatlanul elagyabugyálták. Már volt egy tárgyalás az ügyben, de *Hosztalek* újabb tanuk kihallgatását tartotta szükségesnek s a bíró, *Farkas* Gyula dr. járásbíró teljesítette a kérést.

A mai folytatólagos tárgyalásra tehát, melyen a becsületét kereső *Hosztalek* *Vaisz* Sándor dr. ügyvéd kíséretében jelent meg, a két vádlottat pedig *Tarján* Mihály dr. védi, beidézte tanukul a többek közt: özv. *Vidor* Pálnét, *Petrás* Sárít, *Fodor* Oszkár dr. színházi titkárt, *Stefanidesz* karmestert, *Reitter* Ferenc volt társigazgatót a Népszínházról és még másokat is.

Hosztalek-Harkányi Nándor, akinek látható gyönyörűséget okoz az országra szóló stiklrije még ma is, mosolyogva és a szemével hunyorítva hallgatja a múlt tárgyalás jegyzőkönyvét. Idegesen mozgolódik, büszkén néz körül s alig várja, hogy sorra kerüljenek a tanuk, kik a szereplését hitelesen is megerősítik. A bíró először is arra kéri a tanukat, hogy a panaszost ne *Hosztalek*nek nevezzék, hanem *Harkányi*nak, mert okirattal igazolta ma a neve magyarosítását. A másik kérése pedig az, hogy a kitűnő milliomos „jogtanácsosát” se nevezzék „ügyvéd”-nek, mert *Kovács* Sándor, aki az ügyben vele szerepelt, elfelejtett diplomát szerezni. *Michnya* urról, aki harmadik volt a szövetségben, eddig még nem áll tisztán, hogy „mérnök”-e vagy sem.

Farkas Gyula dr. büntető járásbíró, miután konstataálta, hogy *Petrás* Sári nem jelent meg, egyelőre megkezdte a tanukihallgatást.

(*Vidor* Pálné vallomása.)

Özvegy *Vidor* Pálné volt az első tanu. A Népszínház elhalt igazgatójának hitvese talpig feketében jelent meg. A vallomása során elmondotta, mint állított be *Harkányi* mecénásként *Kovács* „ügyvéd” és *Michnya* „mérnök” társaságában *Vidor*hoz. Elmondták, hogy színházat akarnak építeni a *Margitszigeten* s e célra szövetkezzenek a Népszínházzal, egyuttal

Harkányi, a fiatal milliomos, *Vidort* kisegíténé pénzéből.

Tarján Mihály dr. védő: Szólt *Harkányi* tüstént a vagyonáról?

— Említette az erdélyi birtokát, amelyről épp most tán 200 csikót hozatott fel a fővárosba s szólt a sok pénzéről.

— Erre, nemde, rögtön egy páholyt kapott?

— Felajánlottunk neki egyet. Biztunk benne, hisz a „jogtanácsosával” jött.

— Mindjárt intézkedni is kezdett? Igaz-e, hogy kárpitóztatott és szőnyeget hozatott a színházba?

— Vásárolt valami szőnyeget s belőlük egyet nekem is felajánlott.

Vaisz Sándor dr.: Meddig tartottak a színház finanszírozását tárgyaló megbeszélések?

— A férjemmel, *Vidor* Pállal csak tán 2 napig. Azután *Harkányi* vagy 8 napon keresztül *Reitter* Ferencel tárgyalat kávéházakban. Ugy gondolom, meg is egyeztek, hogy *Reitter* 20.000 koronát fog kapni s elhagyja a színházat.

— A nagyságos asszony jelen volt a férjével történt megbeszélések alkalmával s ha igen, miben történt ott a megállapodás?

— Abban, hogy előbb *Reitter*rel kellett rendezkedni. *Harkányi* ugyanis kijelentette, hogy amíg ő a színházban van, addig nem ad pénzt. A pénzt *Harkányi*nak a botrányt követő reggelen kellett volna közjegyző előtt átadni.

Harkányi, aki az egész tanuvallomás alatt helyeslően bólogatott a fejével, mosolyogva megszólal:

— Ugy van, ugy! (Nagy derűség.)

(„Rendben van.”)

Most kihallgatják *Szilágyi* Artur Károly dr.-t, a jogtanácsosát annak a banknak, amelynél *Vidor* Pál nagyobb összeggel tartozott. A Népszínház volt igazgatója *Harkányi*val, *Kovács* Sándorral és *Reitter*rel felkeresték az irodájában azért, hogy rendezzék a bank követelését. Valami engedményről is volt szó, de a tanu csak úgy volt hajlandó tárgyalásokba bocsátkozni, ha az ajánlat komolyságának jeléül *Harkányi* deponál 100.000 koronát.

A bíró: És mit felelt ő erre?

— Azt mondta: „Rendben van!” (Derűség.) Pénze azonban nem volt.

— Hanem?

— Azza állt elő, hogy a pénze egy előkelő bankban van s ott előbb fel kell mondania. Ebből rögtön tudtam, hogy az ajánlat nem komoly, mert hisz egy „előkelő” bank nem reflektál felmondásokra.

— És mivel távoztak *Harkányi*ék?

— Hogy rövidesen jönnek a pénzzel, de többé nem volt szerencsém az urakhoz.

(A számtanácsos vallomása.)

Reitter Ferenc számtanácsos elmondta, hogy szeptember 30-án éjjel *Vidor* levelet irt neki, amelyhez egy nyilatkozatot csatolva, tudatta vele, hogy egy mecénás akadt, aki a színház összes anyagi terheit kifizeti, úgy, hogy én is és ő is kikerülünk az obligóból.

— Milyen obligóból?

— Amivel 240.000 kor. erejéig érdekelve voltam *Vidor*val együtt a színház vezetésében. Azonkívül évi 5000 kor. fizetést adtak volna, ha a színházat elhagyom. Már ki is volt tűzve a nap, amelyen a nyilatkozat kiállítására céljából a közjegyzőhöz kellett mennünk. Ez azonban elmaradt.

— Mondta önnek *Harkányi*, hogy ő vagy nos ember?

— Igen, nemesak ő, hanem a társai is beszélték, hogy *Harkányi*nak nagy birtokai vannak *Erdélyben* s több takarékpénztárnál nagyobb betétekkel rendelkezik.

— Tud arról számtanácsos ur, hogy *Harkányi* *Bárczy* polgármesternél is eljárta ebben az ügyben?

— Igen, említette, hogy apjára való tekintettel, hogy azt megnyugtassa, a polgármesterrel is megállapodásra kell jutnia. Kérésére én közvetítettem ezt a találkozást s vele és *Vidor*val felmentünk *Bárczy*hoz, aki előtt *Harkányi* ismételtén kijelentette, hogy a Népszínház összes ügyeit rendezni kívánja.

Tarjai dr. védő: Igaz az, hogy külön páholyt tartott *Harkányi* a Népszínházban?

— Többször igénybe vette az 1. számú

páholyt s mikor ezt egyizben elfoglalták előle s a 3-as számú adták neki, neheztelve panaszkodott e miatt.

— Hát azt említette-e, hogy milyen nagyszerű ajándékot kapott a kislánya a nagyapjától?

— Igen, mondta, hogy 250 drb csikót küldött *Erdélyből* apósa kis leányának névnapi ajándékkul. Azt is említette, hogy a *Csérytelepen* nagy istállót fog építeni a lovai számára.

(Mi történt a Népszínháznál?)

Stefanidesz Károly karnagy előadja, hogy egy alkalommal, midőn ő karpróbat tartott a színpadon, oda ment hozzá *Harkányi* s megjegyezte, hogy a tagok szerződésai az ő kezében vannak, azokat már átnézte. Szükségesnek tartja, hogy a kar régi, idősebb tagjai eltávolíttassanak s fiatalokkal pótolják.

Fodor Oszkár dr. színházi titkár nem ismerte személyesen *Harkányi*t, mert az félt úgy látszik a titkári címtől s nem mutatkozott előtte. Elmondta tanu, hogy *Harkányi*ról, mikor a színházhoz betette a lábát, már kedvezőtlenül nyilatkozott *Kalocsay*, aki előbből ismerte. Ő volt az, aki *Vadász* hivatalnoktársával együtt elment *Hosztalek* apjához. Ez nagyon kedvezőtlenül nyilatkozott fiáról, akinek, ugymond, nemhogy milliói nincsenek, hanem még egy hatosa sincs. Azt is mondta az öreg, hogy dobjuk ki a színházból.

Lina József népszínházi főpénztáros elmondta, hogy egy alkalommal *Vidor* bemutatta neki *Harkányi* nagyságos urat, az ő támogatóját.

— Vett ő páholyjegyet?

— Igen, mindjárt az első alkalommal a 11-es számú proscenium-páholyt s több támlászeket is.

— Említette ön előtt, hogy gazdag ember?

— Ő nem, de *Vidor* mondta, hogy van egy 300.000 frtos birtoka *Harkányi*nak, aki egy dús gazdag braziliai lányt vett feleségül.

Greiner Béla, *Charmant* Oszkár közjegyzői irodájának alkalmazottja tud arról, hogy dr. *Kovács* egy alkalommal feljött egy urral (*Hosztalek*kel) s átadták a Népszínház igazgatójának, *Vidor* Pálnak a fővárossal kötött bérleti szerződésének egy nyomtatott példányát azzal, hogy tanulmányozzuk át s másnap majd eljönnek újból s *Vidor* ez alapon új szerződést akar kötni *Harkányi* Nándorral.

Adorján Armin, az *Adorján* és *Agelián* cég beltágya vallotta, hogy dr. *Kovács* Emil bemutattott neki egy *Michnya* nevű urat, aki aztán rendelni kezdett a Népszínház számára szőnyeget.

Taglicht Lipót kárpitosnál *Michnya*, *Harkányi* jelenlétében, 600 kor. értékű munkát rendelt meg. Be is szerezte már a szükséges kellekeket, mikor a botrány megtörtént.

Tarján dr. védő: Láttá-e, hogy *Harkányi*t az utcán ütötték-verték?

— Igen, sokan ütlegelték.

Garbeaud Emil cukrász kijelenti, hogy nem ismeri *Harkányi*t.

— Szeptember hóban járt önnél egy *Harkányi* nevű ember a *Margitszigeti* színház vendéglőjének bérlete tárgyában?

— Nem járt.

Holló Etel színésznő a Népszínházból ismeri *Harkányi*t.

— Tud arról, hogy *Harkányi* rendelkezett a Népszínházban?

— Igen. Mindenki azt mondta, ő lesz az új igazgató. A portásnak megtiltotta, hogy a tagokat beeressze a szobájába Gázsikát emelt, elbocsátott tagokat. Nekem is gázsi emelést ígért.

Tarján dr. védő: Láttá a verést az utcán? Kik ütötték *Harkányi*t?

— Ütötte azt boldog, boldogtalan.

Mulák János színházi portás megerősítette *Holló* Etel vallomását, hogy *Harkányi* direktorként rendelkezett.

— Ön mit gondolt?

— Azt, hogy egy milliomos ez a *Hosztalek*.

(*Petrás* Sári vallomása.)

Kovács József dr. orvos és *Minnich* Károly dr. törvényszéki orvosszakértő meghallgatása után, az időközben megjelent *Petrás* Sári kihallgatására került a sor.

— Említette ön előtt is, hogy szerepe lesz *Harkányi*nak a Népszínháznál?

— Igen, mondta, hogy ő a jövődéli direktor. Nekem Vidorné mutatta be.
 — Tudott arról, hogy rendelkezett is?
 — Igen, beszélt a tagok szerződéséről.
 — Az önééről is?
 — Az enyémről nem, de említette, hogy csak azok kapnak majd szerződést, akik megérdemlik. Meg aztán ki is tiltott egyeseket a szinpadról.
 — Mindenkit kitiltott?
 — Nem. Két embernek megengedte a bejárást: gróf Pejacsevich Albertnek és dr. Kerésznek.
 — Hogy engedte meg ezeknek?
 — Azt mondta, hogy azoknak privilégiumuk van rá.

(Az ítélet.)

Petrass Sári kihallgatása után szünet következett, amely után a vád- és védbeszéd hangzottak el. Elek dr. ügyészi megbízott Berényi ellen elejtette a vádat. Tausz Sándor dr. átvette a vádat és kérte, hogy Berényit könnyű testisértésért, Kalocsayt pedig becsület-Kalocsayt pedig becsületért büntessék meg. Tarján dr. védbeszédében előadta, hogy Berényi jogos felháborodásában ütötte arcul sértettet, aki előidézője, előhírnöke volt Vidor tr. gédiájának. Milliomosnak adta ki magát és kiderült, hogy egy fillérje sincs. Unnepeltette magát, pedig szélhámosság volt minden tette. Hogy ki ejtette Hosztaleken a könnyű testisértést, az kiderítve nincs. Mindenki ütötte, aki csak hozzáfért.

A beszéd után a bíró kihirdette az ítéletet, amely mindkét vádlottat felmenti a vádak alól. Az ítélet indokolása szerint Berényi jogos felháborodásában követte el az inzultust. Kalocsay ellen pedig a vád beigazolást nem nyert.

Hosztalek felebbezést jelentett be. A közönség az ítéletet zajosan megéljenzte.

Esküvő a betegszobában.

Érdekes házasság.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad december 13

Sűrűn előforduló regénye az életnek, amely ma déiben Aradon, a Wesselényi-utca egyik házában megesezt.

Szerelmes párok egymáséi lesznek anélkül, hogy az egyház vagy a törvény segítsége szükséges lenne hozzá. S a ceremóniák nélkül is olyan lesz ez a házasság, mint a többi. Éveken át nem zavarja semmi az együttléte; gyermekeik is születik, hogy a boldogság teljes legyen. Megesik azután, hogy az egyik fél beteg lesz. A halál előre küldi a névjegyét. Talán előbb jön, talán később. De gondolni kell rá. S a házaspárnak akkor jut eszébe, hogy gyermeküket a társadalom mai felfogása törvénytelennek tekinti. S ilyenkor a betegszobában esküvőt tartanak. A mi másutt örömtől nevető aktus, az itt csupa szomorúság: könnyes esküvő.

A Wesselényi utca 12. számú házban lakik R. Zs. állami hivatalnok, aki több hete súlyos betegen fekszik. Tegnap arra kérte orvosát, Fényes Samu dr.-t, állítson ki orvosi bizonyítványt az ő betegségéről, hogy annak alapján kihirdetés nélkül esküdhessék meg azzal a nővel, akivel tíz év óta él együtt. Az esketés nélkül való házasságból leány is született, aki már másfél éves s a kit az utólagos házasságkötés által törvényesíteni akarnak. Fényes dr. bizonyítványt ki is állította s annak alapján Varjassy Lajos h. porgármester a dispenzációt rögtön megadta.

A házasságkötést ma déiben végezte Szondy Béla anyakönyvvezető a beteg lakásán. Tanúk voltak: Fényes Samu dr. orvos és Politzer Miksa. A házasságkötés után a kisleányt nyomorban törvényesítették.

A bécsi háziur.

— A tegnapi közgyűlésből. —

Hogy Weitzer örököse lett Arad,
 A bécsi háza neki gondot ad;
 Az akta róla annyi, mint a hegy,
 S a lakásbéré év-évre lemegy.
 Új s új költséget fektetünk belé,
 S a lakó stájerrol, de — lefelé;
 S ha elvesztjük a partájnak kegyét,
 Rá kell fizetni még, hogy kivegyék.
 Aradra vészt hoz még, ha nem vigyáz
 A bécsi ház.

Tudhattuk, hogy ez örökség hamis!
 Van Bécsbe háza az országnak is.
 S a házra — bérjövdelem helyett
 Az ország rengeteg pénzt ráfizet,
 A delegátus, mind, itt összeül
 És milliókat költ szünetlenül.
 Hull, hull a millió, akár a hó,
 A világon nincs ily drága lakó.
 Levetkőztet, az inségbe aláz
 A bécsi ház!

Sétahangverseny a tárlaton.

Műpártolás zeneszóval.

Arad december 13

A sétahangversenyéről sokan igen helytelenül azt vélik, hogy az olyan intézmény, amelynél zene játszik és a közönség — ha akar, ha nem — köteles sétálni. Ki kell jelenteni, hogy ez tévedés. A sétahangversenyen csak az sétál, aki akar, sőt esetleg az sem. Ehhez az esetleghez igen közel állott példának okáért az Uránia tárlatán ma rendezett zeneestély, amelynek akkora sikere volt, hogy a nagyszámú közönség szinte el sem fért az őt, fényesen kivilágított terebben.

Szinte társadalmi eseményszámba ment ez a próbálkozás, melyet az Uránia műintézet tárlatának ötletes rendezői, Wallentin és Réczei honosítottak meg Aradon. A közönség elítje hullámozott fel és le a képek között, élvezettel hallgatva a Zellner Sándor karmester briliáns vezénylete mellett játszó katonazenekar játékát. Ebből az alkalomból ki kell emelnünk, hogy a műsoron a magyar zeneszámok tekintélyes részt foglaltak le maguknak.

A vig zene olyan emelkedett hangulatba sodorta a megjelenteket, hogy a vásárlási kedv egyszerre a legmagasabb fokra hágott. A százasok röpöködtek a levegőben. A közönség fitymálva nézte az árakat:

— Mit? Csak 1500 korona ez a kép? Ide vele!

A falon függő női portait-k egyszerűen pirulva sütöttek le szemeiket irigységükben a megjelent hölgyek láttára. Az egyik képen látható lándzsás lovas a szívéhez kapott és mindenáron le akarta döfni azt az aranygalléros katonát, aki éppen e pillanatban egyik elenlevő beutó fülébe sugott valamit. Hozzávetőleges számítás szerint nem éppen gyónási szándékkal. Szerencsére a festő alaposan odafestette a nemes lovas karját, úgy, hogy nem tudta elmozdítani.

Az aradi festők képei előtt különösen sűrű volt az érdeklődők csapata. Különösen Urheggi Alajos és Ufferbach Jenő akadtak sok nézőre, de bőven jutott közönségből Németh Lajos képének is. Fábian József feje, amely Balla Frigyes ecsetjét dicséri s a pompás lovas egyaránt feköltöttek az érdeklődést. A többi képek nagyrésze szintén tetszett s feltétlenül ismerendő s az Uránia javára irándó, hogy e sétahangversenyyel többet tett a művészet népszerűsítése terén, mint az eddigi tárlatok együttesen.

A nagy siker folytán a kiállítás rendezőse elhatározta, hogy a sétahangversenyeket állandósítja, amennyiben ezentul hetenként egyszer, csütörtökön

zeneestélyt rendez a háziezred zenekarának közreműködésével.

Ma a következő művásárlások történtek a tárlaton:

Hirschmann Böske: Kézdi-Kovács László „Kivándorlók.” Berkes Antal „Szinház után.”

Kintzig Jánosné: Gergely Imre „Narancsáruló.” Katz Endre „Olajgyár.”

Ring Géza: Révész Imre „Vasárnap reggel.”

Vajda Zsigmond: Pataky László „De'elő gulya.”

Purgly Emil: Marschalek Endre „A régen várt levél.”

Purgly János: Pataky László „Öreg csikós.”

Stauber József: Révész Imre „Sekrestyében.”

Kohányi Róbert: Neográdi Antal „Pacsirtadal.”

Ezenkívül megvették Balla Frigyes karrikatúráit és vevőre talált több iparművészeti tárgy.

A politika mezejéről.

(Indemnitás. — A félre: tett Polónyi. — Zúgolódik az alkotmánypárt. — Súly elaludt.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 13

A képviselőház pénzügyi bizottsága ma délelőtt 10 órakor Széll Kálmán elnökle alatt ülést tartott, amelyen a kormány indemnitási törvényjavaslatát tárgyalták. A kormány részéről az ülésen Wekerle Sándor miniszterelnök volt jelen. Napirend előtt felszólt Súly Gyula s azt kérte, hogy nagy elfoglaltságára való tekintettel válasszon a bizottság mellé helyettes-előadót. A bizottság e kérelemnek helyt adott és helyettes-előadóvá Issekutz Győzöt választotta meg.

Wekerle Sándor miniszterelnök szólalt fel ezután, jelezve, hogy az indemnitásról szóló javaslatban novum van és pedig az, hogy a kiadásokra nézve, ideértve a rendkívüli felszerelési kiadások kivételével a közönségi kiadásoknak arányos részét is, az 1906. évi IX. t. c. határozatai irányadók. Kéri az indemnitás megszavazását.

Bizony Ákos felszólalása után Széll Kálmán indítványára kimondotta a bizottság, hogy ez a törvény a közönségi rendkívüli felszerelési kiadásokra nem terjed ki. A bizottság az indemnitást elfogadta.

A félhivatalos Bud. Tud. az alábbi komünikét közli:

Több napilap Polónyi Géza igazságügyminiszternek a hitbizományok tárgyában a függetlenségi és 48-as párt tegnapi értekezlete folyamán tett nyilatkozatait oly módon közölte, mintha az igazságügyminiszter e kérdés megoldását a polgári perrendtartás közeli megalkotásával kapcsolatosan helyezte volna kilátásba. A napilapok közleményeinek e része tévedésen alapul, mert a hitbizományok kérdésének megoldása a dolog természetéből kifolyólag nem a polgári perrendtartás, hanem az általános polgári törvénykönyv kodifikációja alkalmából az örökösödési jog szabályozásával nyerhet megoldást.

Kossuth Ferenc, mint a függetlenségi párt elnöke, a párt összes képviselő tagjaihoz levelet intézett a pártnak kerületenként való szervezése tárgyában. A levél többek között a következő passzust tartalmazza:

Ha kerületben vagy megyében a függetlenségi párt érvényesülésével szemben, 1906. évi szíves ezekről a párt központi elnökségét, (illetve engemet) értesíteni, mert a függetlenségi párt lévén most a képviselőház többsége, melyre a kormány szívesen támaszkodik.

maszkodik, a kormány semmi esetre sem helyeselt, ha a perifériákon egyes közegei a kormányt támogató többség ellen cselekszenek. Egyébiránt a belügyminiszter pártatlanságra intette a kormány közegeit és a pártatlanság képezi az illetők kötelességét.

Az alkotmánypárt körében nagy reszenzist keltett a levél, a fönti passzus pedig megbotránkoztatást is. Sokan kifejezést is adtak elégedetlenségüknek, mert a levélben a koalíció elveinek megsértését látják. Többen azonban hangoztatták, hogy Kossuth Ferenc mihamarább módot talál a levél által okozott félreértés eloszlatására.

A képviselőház mai ülésén, Goldis László beszéde közben, Sággy Gyula, a kultuszárca költségvetésének előadója, az előadói székhelyen elaludt. Csendes szenderegését észrevették s mindenki diszkrétan mosolygott rajta, mig nem egy fiatal 48-as honatya fölébresztette álmából Sággy papát.

A professzor ur különben semmi egyebet nem tett, csak amit a jogászok szoktak az ő osztrákjogi előadásain. De ha mint előadó már a vita legelső napján, a legelső hozzászólás alkalmával elszendereg, mit fog csinálni mire véget ér a kultusz-vita?

Elgázolás az Andrássy-téren.

A város kocsija

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése —

Arad, december 13

A gyorsajtás ma tsmét szerencsétlenséget okozott Aradon. Csak nemrégiben történt, hogy egy bérkocsi az Andrássy-téren elgázolt egy öregasszonyt, aki súlyos belső sérülései következtében röviddel a szerencsétlenség után meghalt. Ma pedig egy ismert aradi fiatalember került életveszélyes helyzetbe egy kocsi kerekai alatt.

Nem ártana, ha a rendőrség szigorubb felügyeletet gyakorolna a forgalmasabb helyeken megforduló kocsik felett és első sorban a város szolgálatában álló kocsist, — a mai baleset okozóját — oktassa ki, hogy miképen kell hajtani a főbb utakon. Rövid időn belül ez már a második szerencsétlenség, amely ilyen módon történt. Ha a rendőrség továbbra is a nem-törődömség álláspontjára helyezkedik, sűrűn ismétlődni fognak az elgázolási balesetek. A mai szerencsétlenség részletei a következők:

A déli órákban vérfagyasztó jelenetnek volt szemtanuja az Andrássy-téri korzón sétáló közönség. A város tulajdonát képező egyik kocsi, amelyben Kövér Zsigmond városi kamarás ült, féltizenkét órakor a minorita templom előtt elgázolta Limbeck Károlyt, a Limbeck János és Fia temetkezési vállalat belfogját.

Limbeck a templomtól át akart menni az Andrássy-tér tulsó oldalára, amikor vad robogással vágatott feléje a kocsi. Nem volt már ideje kitérni és a következő pillanatban a lovak patái alá került, oly szerencsétlenül, hogy fején súlyos sérüléseket szenvedett. A szerencsétlenségre a járókelők oda siettek a vérben fekvő fiatalemberhez, akit Ehrbar János zongorahangoló óvatosan felemelt a sáros aszfaltról és többek segélyével egy kocsiba emelte. Az első segélyben az éppen arra járó Kabdebo János dr. részesítette a baleset áldozatát. Limbecket ezután lakására vitték.

A rendőrség részéről a baleset színhelyén Vidéky Gusztáv ügyeletes rendőrtiszt jelent meg és több szemtanut kihallgatott a baleset

részleteiről. A vigyázatlan kocsi ellen a rendőrség megindította az eljárást.

A közönség körében általános megbotránkoztatást keltett, hogy a szerencsétlenség után Kövér Zsigmond városi kamarás flegmatikusan tovább hajtott, nem törődve a súlyosan sérült áldozat sorsával.

Limbeck Károly állapota súlyosnak mondható, mert koponyacsonttörést szenvedett, ami — ha komplikáció áll be — könnyen veszélyessé válhat a különben életerős fiatalemberre.

Harc az egyház ellen.

Franciaország eseményei.

Misék rendőri ellenőrzéssel.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése —

Arad, december 13

Franciaország nagy eseményei: az egyház és állam szétválasztásának viharos lefolyása foglalkoztatja most az egész művelt világot. Rómából jelentik, hogy a pápa képviselőjének rideg, szinte kegyetlen eltoloncoltatása és a motozás, amelyet lakásán végrehajtottak, a Vatikánban nagy megdöbbenést keltett. Ennyi energiára — úgy látszik — ott sem voltak elkészülve. A pápa egyelőre tiltakozó jegyzéket küldött a nagyhatalmakhoz, de eonek a francia kormány elszántságával szemben semmi jelentősége sem lehet.

Párisi jelentések szerint most már bizonyos, hogy a francia közvélemény tulnyomóan a szétválasztási törvény mellett van. Innen magyarázható, hogy az első nap mindennemű zavarok nélkül mult el. Az összes egyházi méltóságok kiköltöztek már a lakásaikból és a templomokban sem tartanak már istentiszteleteket. A papság magánlakásokban szándékozik templomhelyiséget bérelni, ahol meghívott közönség előtt fog istentiszteleteket tartani.

A papság magatartása nem ellenséges. Inkább csak kényszeredetten engedelmességek a pápai parancsnak. Az az expediens, amelyet néhány radikális képviselő talált ki, hogy tudniillik két polgári ember jelentse be a hatóság-nál az istentiszteleteket, nem vált be, mert a papok tiltakoznak ellene és nem ismerik el a bejelentések jogosultságát. — Ily körülmények között csak a nyílt harc van hátra. A hatóságok bünvádi uton fogják üldözni azokat a lelkészeket, akik előzetes bejelentés nélkül istentiszteletet tartanak.

Montagnini nunciushelyettesnek kiutasítása azért történt, mert bebizonyosodott, hogy ő közvetítette a francia püspöki karral a pápa tilalmát, mely a törvények megsértésére izgat. Ugyanez okból a hatóságok a párisi lelkészt is letartóztattak, mert a szószékről a szétválasztási törvény ellen prédikáltak.

A legújabb táviratok jelentik:

Páris, dec. 13. (Havas.) Montagnini paprainak átvizsgálása alkalmával vagy 2000 darab levelet találtak. Tegnapi délután átvizgálták ez okmányok egy részét és már ez is megcáfolhatlanul bizonyítja, hogy a püspökök majdnem egyhangulag az 1881. évi törvény és a kijelentés mellett voltak és hogy a pápa utasításait, amelyeket msgr Montagnini közvetítésével kaptak, nem minden fájdalom és honfiai keserv nélkül fogadták.

Páris, dec. 13. Montagnini tegnap délután három órakor gyorsvonaton Párisból Mondane-ba érkezett és anélkül hogy elhagyta volna hálókocsiját, tovább utazott Róma felé, ahova ma reggel érkezett meg. A nunciushelyettes a határon kíséretére kirendelt rendőr-

tisztoktól némán, egyszerű kézzel a kezével bucsuzott el.

Páris, dec. 13. Ma volt az első istentisztelet az új törvény életbe léptetése óta. Az összes templomokban civilbe öltözött rendőrtiszteviselők voltak, hogy ellenőrizzék hol tartanak istentiszteletet bejelentés nélkül. A templomokban, amelyeket ma sokan látogattak, botrányok és incidens nélkül folytak le az istentiszteletek, kivéve a Madeleine-templomban, ahol egy fiatal ember kalappal a fején padról-padra járt, majd cigarettára akart gyújtani. De ebben megakadályozta a rendőrség a garázd fiatal embert, akit azután bekísért. Számos papot idéztek be a rendőrséghez olyan templomokból, ahonnan nem jelentették be az istentisztelet megtartását.

Páris, december 13. Moineau abbé, párisi lelkész nyilatkozatot tesz közzé, melyben kijelenti, hogy az ő nézete szerint az állami törvény *suprema lex* és ő teljesen *aláveti magát a kormány követelésének*. A kormány körében azt hiszik, hogy többen akadnak a lelkészek közül, akik Moineau eljárását követik. A kormány azonkívül Lemir-től, a szocialista gondolkodású ismert abbétól elvárja, hogy élére áll annak a mozgalomnak, amely közel hozza az alsórendű papságot a kormányhoz és ezáltal szakadást idéz elő a magasabb és az alsórendű papság között. Ezért nem tartják lehetetlennek, hogy schisma következtében új gallikán egyház keletkezik.

Páris, december 13. Richard párisi érsek, akit ki akarnak lakoltatni az állam tulajdonába átmenő palotából, kijelentette, hogy beteg és inkább rendőrökkel viteti ki magát, sem hogy most betegen önként kimenjen a palotából.

Róma, december 13. Tegnapi szocialista és radikális diákok tüntetni akartak a francia kormány mellett. A rendőrség azonban megakadályozta a tüntetést és szétszórtatta a tömeget.

A kolduspap hagyatéka.

Lopta a pénzt.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése —

Arad, december 13

A fővárosban a napokban meghalt egy érdekes öreg ur, aki 230.000 koronát hagyott katolikus iskolák segélyezésére. A lapok hasábjait irtak külön életmódjáról, amely abban állott, hogy valósággal koplalt és nyomorgott, csak hogy tetemes vagyont gyűjtson jótékony célra. Valóságos esszéirodalom keletkezett az ehunyt körül. Viták folytak a fővárosi lapok hasábjain, hogy a külön cselekedete emberi szempontból dicsőíthető-e, vagy sem? Ma pedig kiderült, hogy a sokat koplalt, nagylelkű ur, nem koldulással szerezte vagyonát, hanem — lopta.

Az ügynek erről az érdekes fordulatáról alábbi tudósításunk szól:

A napokban elhunyt Gerlach Ferenc dr. harminc évvel ezelőtt házi papja volt néhai Baldácsy bárónak, akiről Jókai a Magyar nábob című regényének hőst mintázta. Gerlach kitűnő modorával csakhamar befurakodott a család bizalmába, amelyvel azután rutul visszaélt. Baldácsy báró egy év múlva meghalt és több millió korona értékű vagyonát a Földvály-családra hagyta. Gerlach kihasználta a zavart, amelyet a báró halála okozott és 30.000 korona értékű ékszert és értékpapírokat toptott el a hagyatékból.

A leltározásnál a Földvály-családnak, a mely tudta, hogy mi van a báró hagyatékában, feltűnt az ellopott ékszerek és értékpapírok hiánya, de dacára a szorgos nyomozásnak, nem

tudtak a tolvaj nyomára jutni. Gerlachra már csak azért sem gyanakodtak, mert röviddel a báró halála után szegényes életmódot kezdett, később pedig valóságos koldus életet élt és a családhoz is gyakran ellátogatott könyöradományokért.

Igy élt éveken át Gerlach Ferenc dr. és mindenkor pontosan megjelent a Földváry-családnál, hogy felvegye a könyöradományt. De néhány hónappal ezelőtt véletlenül tudomására jutott a családnak, hogy a papnak nagyobb összegű betéte van a *Pesti Magyar Kereskedelmi Bankban*. Ezután a leleplezés után világosság derült az addig homályos lopási ügyre. A család kérdőre is vonta Gerlachot, aki azonban tagadta, hogy a pénzt a báró hagyatékából lopta volna. De az, hogy ezen incidens után a pap elkerülte Földváryék házáat, még inkább megerősítette az ellene táplált gyanút.

A család, miután teljesen tisztában volt azzal, hogy a tolvajlás elkövetője csakis Gerlach lehet, a napokban már fel akarta jelenteni a papot a budapesti kir. ügyészségnél. A feljelentés már el is készült, de közbejött Gerlach halála és az, hogy 230.000 koronára rugó vagyonát jótékony célra hagyta.

A család dacára ennek, mégis beadta a feljelentést és ma teljes világosság derült az ügyre. A budapesti rendőrségnél ugyanis megjelent egy pap, akinek Gerlach halála előtt meggyónt. A pap előadta, hogy Gerlach bevallotta neki a lopást és elmondta, hogy az volt a terve, hogy mindaddig eltitkolja tettét, amíg az el nem évül, azután pedig ki akart egyezni a családdal.

A Földváry-család valószínűleg nem hagyja annyiban a dolgot és magának fogja követelni a pénzt, amelyet azután, saját belátása szerint jótékonycélokra fog adományozni. Érdekes, hogy a harminc évvel ezelőtt ellopott harmincezer korona máig kétszázharmincezer koronára szaporodott.

MULATSÁGOK.

(=) **Mulatság Kristy ron.** A kristyór-gurabányai bányatiszti kaszinóban az aranybányatársaság összes tisztjei részvételével tartották meg a szezon első hangversenyével egybekötött mulatságát. Jung Emmy, Pfeilmayer Tilda, Stein Mici és Rózi zongorajátékát a közönség hosszas tapsal honorálta. Élénk derűtséget keltettek *Schmör Vilmos*, *Geist Ernő* és *Tierman János* pompás humorral előadott tréfás dalai, dr. *Török Arthurné* énekelődása szintén nagy tetszést aratott. A hangversenyt tánc követte.

A német kormány válsága.

A birodalmi gyűlést feloszlatták.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, december 13

Berlin² táviratok ma váratlan politikai szenzációt jelentettek: a birodalmi gyűlést feloszlatták. A helyzet lényegesen bonyolultabbá tételét jelentette már az alábbi hír:

A birodalmi gyűlés elnöke, *Ballestrem* gróf kedden ebédet adott. Ebédközben távirat érkezett a császártól, aki éles szavakban adott kifejezést abbeli nemtetszésének, hogy a költségvetési bizottság a Délnyugat-Afrika részére kért póthitelt elutasította. A *Voss. Ztg.* ebből azt következteti, hogy a császár aligha hajlandó engedni, bárha *Bülow* kancellár az engedékenységre eleinte hajlandónak mutatkozott.

Berlin, dec. 13. A német *Reichstag* mai ülésén *Bülow* herceg birodalmi kancellár másfél órás beszédben felhívta a pártokat, hogy

szavazzák meg a gyarmatügyi póthitelt, amelyre nagy szükség van és amelynek megtagadása súlyosabb következményekkel járna, mint a milyeneket ez a kérdés megérdemel.

A beszéd után a centrum azonban mint egy ember ellene szavazott a hiteljavaslatnak, amely azután a centrum, a szocialisták és liberálisok magatartása folytán öt szavazattal megbukott.

A szavazás eredményét óriási lármával fogadták. A legnagyobb zaj közepette fölállott *Bülow* herceg és általános meglepetésre fölolvast egy császári ordrét, amely fölösztatja a birodalmi gyűlést. A képviselők leirhatatlan zajjal fogadják a fölösztatás híreit és sokáig izgatottan tárgyalják a szenzációs eseményt.

Az elnök erre berekeszti az ülést.

HIREK.

Egyetemet Aradnak!

Arad, december 13

A nemzet tanácsában, a képviselőház ülésén — ne tessék álmélkodni — szó esett *Aradról* is. A közoktatásügyi tárca költségvetésének tárgyalásánál a maroknyi ellenzék soraiból szót kért *Goldis László*, az aradi román szentszék titkára és hosszabb beszédben a fölállítandó *harmadik egyetemet* Aradnak, az ország hamupipókéjének követelte. Így beszélt és érvelt Arad mellett *Goldis László*:

— Itt csak a harmadik egyetem ügyével akarok foglalkozni, miután a kultuszminiszter ur mondotta volt, hogy ez az ügy már el van intézve és hogy minden meg van, csak a pénzügyi tekintetek akadályozzák még meg az egyetem fölállítását. Nem is akarok arról beszélni, mert nem akarok vizet hordani a tengerbe, hanem engedjék meg, hogy a helyre vonatkozólag, amely még nincs eldöntve, a miniszter figyelmébe ajánljak a sok eddig említett város között még egyet. Eddig különösen négy városról volt szó: Pozsonyról, Kassáról, Debrecenről és Szegedről. Ez a négy város versenyzett különösen. Nagyon szeretném, ha ebben az ügyben egy kis változtatással a latin közmondást lehetne alkalmazni: *Inter quattuor litigantes, quintus gaudet.* Ajánlom a kultuszminiszter ur figyelmébe Aradvárosát.

— Ezt már én is helyeslem! — szölt közbe *Barabás Béla*.

— Méltóztassék figyelembe venni — folytatta *Goldis* — hogy Pozsony és Kassa az ország periferiáján fekszenek, Szegednek pedig már különben is annyi jótétemény jutott . . .

— Igen, az árvíz! — kiáltják közbe.

— Arad, tisztelt Ház, az előbbi kormányok mostoha gyermeke volt mindig és sok kincse nincsen, sőt egyetlen kincse, hogy a költő szavaival éljek: egy szentelt fájdalom. Azt hiszem, hogy a 13 vértanu városa csak megérdemli, hogy a harmadik egyetemet oda tegyék! T. Ház! Tessék csak kicirkalmazni: éppen a közepén fekszik Arad Kolozsvár és Budapest között, míg Szeged már Budapest rayonjába esik. A helyet is megmondhatom a kultuszminiszter urnak. Olyan helye van ott az egyetemnek, a milyennél különbet Európában nem talál. Ott van a régi várhely, amelyet Araddal egy vashid fog összekötni; olyan egyetemi telep lehet ott alapítani, amilyennék Európában nem volna párja. Fölhívom a miniszter ur figyelmét arra, hogy akkor, amikor a helyről lesz

szó, vegye tekintetbe Aradváros helyzetét, hátha a négy küzdő város közül igazán az ötödik fogja elnyerni az egyetemet?!

— Helyes, bár igaz lenne! — mondta rá *Nagy Sándor* dr.

. . . És annyi volt az egész visszhang, ami a beszéd nyomán támadt! *Goldis László*, azt hinnők, elkésetten és eredmény nélkül terjesztette elő meleg apellátáját. Pozsony mellett kardoskodik *Apponyi Albert*, a megyebeli nagybirtokos, Kassa mellett *Andrássy Gyula*, a város képviselője, Szegedért szól *Bánffy*, meg a „nemzeti főváros” cím és jelleg: ennyi befolyással szemben már alig lehet Arad javára billenteni a mérlegnek azt a serpenyőjét, amelyre a kormány a kívánatos harmadik egyetemet helyezi. Árván és elhagyottan, a nagyok és hatalmasok támogatása nélkül kell küzdenie Aradvárosának minden incifinci kulturális vagy egyéb állami intézményét és hálától repeső szívvel fogadja, ha a közoktatásügyi miniszter felsőbb leányiskolát — ígér.

— **A király előtt.** Fővárosi tudósítónk sürgönyzi: A király ma délelőtt általános kihallgatást adott, amelyen megjelentek: *Apponyi Sándor* főkamარásmester, *Eötvös Loránt* báró, *Hadik-Barkóczy Endre* gróf és *Török József* gróf titkos tanácsosok, *Balás Lajos* püspök, *Bada Sándor* dr. osztályfőnök, *Podmaniczky Béla* báró őrnagy és *Széchenyi Emil* gróf kamarás² — *Paiss Andor* nyug. kuriai tanácselnök, *Nagy Ödön*, a budapesti kereskedelmi és váltótörvényszék ny. elnöke, *Ambrozovics Lajos* dr., *Kállay Ubul*, *Kemény Ákos* báró, *Kapotsffy Jenő* és *Péchy Zsigmond* főispánok, *Banovics Kajetán*, *Fürster Nándor* és *Ney Béla* miniszteri tanácsosok, *Sztaniszlóvszky Adolf* főügyész, *Várady Antal* dr. udvari tanácsos, *Hérich Károly* osztálytanácsos özvegye, *Lenz Győző* vezérőrnagy, *Józsa Győző*, *List Emil* és *Plank Ede* ezredek, *Lázár Károly* alezredes, *Allen der Henrik* főbányatanácsos, *Hegedüs Kálmán* dr. és *Kankovszky Antal* osztálytanácsosok, *Melles Emil* görög-katolikus apátplébános, *Magyary Géza* dr. egyetemi tanár, *Szász József* alispán, *Kramer Jakab* bankár, *Melegh Béla* áll. gépgyári főfelügyelő, *Szvetlik Mátyás* áll. vas- és acélgyári főfelügyelő, *Bibel János*, *Förster Lajos*, *Krausz Ede* dr., *Roth Pál* és *Wellisch Gyula* királyi tanácsosok, *Spányi Béla* festő, *Soó Gáspár* főgimnáziumi igazgató, *Kemény Gábor* elemi iskolai igazgató.

— **Kossuth Ferenc betegsége.** Budapest-ről táviratozzák: *Kossuth* Ferenc meglehetősen nyugtalanul töltötte ez éjszakát, a nap folyamán azonban jobban érezte magát. A beteg minisztert ma is sokan látogatták meg.

— **A választói jogot oktrojálják.** Az osztrák választói reform veszélyben van. Az urakháza tudvalevőleg akadályokat gördít a nagy reform megvalósítása elé. A képviselőház átutalt elfogadott javaslatot olyan módon akarja módosítani, hogy az elve zitené reform-jellegét. Egy Budapesten időző képviselő-delegátustól megkérdezték, mi fog történni, ha az urakháza makácskodik.

— Hogy mi történik? — mondotta a képviselő, — hát az, hogy oktrojálni fogjuk a reformot. A képviselőház kétharmad többséggel fogadta el a választói törvényt: ez tehát a nép akarata és az urakházának nincs joga, hogy elebe álljon. Ha mégis megteszi: félrelökjük. Oktrojálni fogjuk a választói reformot és az urakházát úgy tekintjük, mintha a világon se lenne.

— **Vidor- eset kulisszatitkai.** Budapest-ről táviratozzák, hogy *Bede Jób* ma kezdte meg a „Magyar Nemzet”-ben a *Vidor Pál* tragédiáját.

nak ismertetését. Bedé elmondja, hogy Vidor Pál a legelső öngyilkossági kísérletet akkor követte el, amikor a Népszínház a régi súlyos feltételek mellett átvette. A népszínházi bizottság el volt arra készülve, hogy Vidornak adja a színházat bármily áron, akármilyen csekély bérért. A vélemény ugyanis az volt, hogy aki az eredeti feltételek mellett veszi át a színházat, az bukott ember, az a saját sírját ássa meg. Mikor Vidor a bizottság előtt megjelent, jóakarattal megkérdezték tőle, hogy mennyi bért akar fizetni? „Amennyi volt,” felelte Vidor. A bizottság összenézett és az egyik bizottsági tag azt mondta, hogy ez ellen nem tehetünk semmit, hivatalosan nem mondhatjuk meg, hogy kevesebbet is odaadjuk a színházat. Itt kezdődött Vidor tragédiája. — Bede Jób több folytatásban ismertetni fogja a Vidor-estet összes kulissza-titkait és tudvaleg azzal a tendenciával és azért a célért írja meg mindezeket, hogy rehabilitálja — Fedak Sárít, aki szerinte nem oka semminek.

— **Jeney Lajos meghalt.** Fővárosi tudósítónk sürgönyzi: Borosjenői Jeney Lajos udvari tanácsos, az *Elő Magyar Általános Biztosító Társaság* vezérigazgató-helyettese, ma meghalt. Jeney Lajos közgazdasági tevékenységéért kapta annak idején borosjenői előnévvel a magyar nemességet, később pedig az udvari tanácsos-

— **Csanádmegyéből.** Makó-ról sürgönyzik: Csanádmegye közigazgatási bizottsága ma tartotta rendes havi ülését Návay Tamás főispán elnöke mellett. Az ülés legfontosabb része az alispáni jelentés volt. *Hervay István* alispán jelentésében beszámolt arról, hogy a munkáslakások építésének előmunkálatai folyamatban vannak és az építés tavasszal megkezdődik; az építés céljaira a földmívelésügyi miniszter 20.000 koronát adományozott. A kórház számadásainak beterjesztésénél kitént, hogy a kórházi költségvetés nem fedezi a szükségleteket. A belügyminiszter az alispán kérelmezésére, az esetleges hiányok fedezésére megengedte, hogy a kórházi ápolási díjak 10 fillérrel felemeltesenek. Ezután tudomásul vették a pénzügyigazgató jelentését, mely szerint az elmúlt hónapban egyenes-adó és különféle illetékekben 1.034.792 korona folyt be.

— **A Népszínház új rezsimje.** Budapest-ről táviratozzák: *Megyeri Dezső*, a Népszínház új igazgatója ma megkezdte működését. Délelőtt részt vett a „Katalin” operett próbáján. tizenegy óra után pedig megkötötte a tagokkal a szerződést. Az igazgató a tagokat a régi szerződés feltételei mellett szerződtette a hat hónapi átmeneti időre, amely után a szerződés automaticæ felbomlik.

— **Panama Ujvidéken.** Ujvidék-ről sürgönyzik: Az ujvidéki javadalmi kezeléség bérlői: a *Keppich, Neyerer és Brankovics* cég tetemesen megkárosította a várost. E tárgyban mára rendkívüli közgyűlést hívtak egybe, amely elfogadta a jogügyi bizottság következő határozati javaslatát: Meg van állapítva, hogy a javadalmi kezeléség bérlői, *Keppich, Neyerer és Brankovics* cég a várost megkárosították és a város vagyonát hanyagul kezelték. Mondja ki a közgyűlés, hogy a város javadalmi hivatalának kezelését a cégre többé nem bizza, a vele fennálló szerződést 1907. január 1-én felbontja és utasítja a városi tanácsot, hogy a javadalmi hivatal vezetésére vonatkozólag, tekintve az idő rövidségét, 8 napon belül konkrét javaslatot tegyen. A közgyűlés határozza el, hogy az 1905/6 évi üzletek könyveit vizsgálják és állapítsák meg, hogy mily összeg erejéig károsodott a város és e célra hattagu bizottságot küldjön ki, amelynek feladata legyen kikutatni, hogy melyik városi tisztviselőt terheli a mulasztás. E városi tisztviselő ellen nyomban indítsák

meg polgári uton a kártalanítási pert. Keressék fel a belügyminisztert, hogy küldjön ki egy szakközveget, aki a hattagu bizottsággal együtt járjon el.

— **Kis halott.** *Issekutz* Marcel dr. pécskai ügyvéd és neje szül. *Köpf* Mária két éves fiacskája, *Károlyka* meghalt. A szülők és a testvérek nagy bánata mellett temették el ma a kis halottat.

— **Jelena hercegnő eljegyzése.** Belgrádból jelenti egy hivatalos távirat: Illetékes helyen valótlannak mondják a *Jelena* hercegnő eljegyzéséről szóló újsághíreket.

— **A zsinagógából.** A zsinagóga előjárósága közli, hogy az istentisztelet további intézkedésig délután 4 órakor kezdődik.

— **Jönnek a kulik?** Mikor a képviselőházban szóba hozták a kulikat, *Wekerle* Sándor miniszterelnök határozottan kijelentette:

— Dehogyan jönnek Magyarországra a kulik, dehogyan jönnek!

Néhány perccel később *Darányi Ignác* ígérte meg, hogy a kulik invázióját nem fogja tűrni a kormány. Ezzel szemben tény az, hogy a békésmegyei nagybirtokosok ár meg is kötötték a szerződést egy külföldi ügynökséggel, amely vállalkozott arra, hogy kulikat szállít Magyarországra. Maga *Wenckheim* Dénes gróf százhusz pár kullit rendelt a birtokára, hogy az aratási munkát végezzék. A békésmegyei munkások között óriási az izgatottság.

— **Megöltek egy zsokét?** Fővárosi tudósítónk sürgönyzi: *Alagra* ma délután öt órakor távirat érkezett, amely hírül hozta, hogy *Janek* zsokét Pozsonyban agyonverték. Azonnal értesítették a Magyar Lovaregylet igazgatóságát, amelynek kérdésére a pozsonyi rendőrség kijelentette, hogy mindeddig semmit sem tud az esetről.

— **Trahomajárvány a makói árvaházban.** Makó-ról jelenti: Csanádvármegye árvaházában trahomajárvány támadt s már *negyven gyermek fekszik beteg.* Az alispán a gondnokot felfüggesztette állásától és a betegek ápolására a vármegyei kórház apácáit rendelte ki.

— **Oroszországból.** *Sigirc*-ből táviratozzák: Az éjjel 20 emberből álló forradalmár banda hatalmába kerítette a vasuti állomást, kirabolta a vasuti pénztárt. A tettesek egy tiszt meggyilkolása után elmenekültek.

— **Ei, Kisásziába!** A ligeti, szomorú hirre vergődött Padureana román pénztintézet igazgatója, *Teaha* Kornél görög kel. román plébános — mint annak idején részletesen ösmertettük — *negyvenhátezer korona* erejéig károsított meg számtalan együgyű román parasztot. Bűnös üzenelmei napvilágra kerültek, a takarékpénztár ellen megnyitották a csődöt, *Teaha* ellen pedig megindult a bűnvádi eljárás. *Teaha* azonban megneszelte a bajt és még ideje korán keréket oldott. A délvidéki román papság körében most az a hír járja, hogy *Teha Kis-Asziába szökött*, ahonnan leveleket is irogat ismerőseinek. Azt is beszélik, hogy mielőtt elszökött, egy jó ismerősének átadta összes értéktárgyait, arany ékszereit, amelyek tekintélyes összeget képviseltek, hogy ezekkel rendezze adósságait, amit azonban az illető nem tett meg. E szenzációs bűnygyben a hatóság különben még egyre nyomoz.

— **Lányok halála os párbaja.** Rómában a *Via dei Chiavari*-n élt *Filippo* Palazzoli, fiatal művész a kedvesével, a 29 éves *Bignardi* Mária-val. Ugyanazon házban lakott atyjával, egy tekintélyes római bankárral a 22 éves *Candida de Santis*, aki szintén szerelmes volt a fiatal emberbe. A két nő között már gyakran fordultak elő heves féltékenységi jelenetek. A minap elhatározták, hogy viszálykodásuknak szabályszerű párbajjal vetnek véget. Mind a ketten fölfegyverkeztek borotvával, aztán bezárkóztak egy szobába s ott, mint a furiák, vetették magukat egymásra. Már mindketten több sebből véreztek, amikor *Candidának* sikerült végre keresztülmetszenie ellenfele gégéjét. Erre ő maga kiáltott segélyért és kórházba vitette a szegény Mária-t, aki ott meg is halt. A gyilkos-leány azután önként jelentkezett a rendőrségnél.

— **Fordulat az Ormay-ügyben.** Budapest-ről jelenti: A MÁV. körömfönt csalóját, *Ormay* Sándort elfogatása után a fővárosi rendőrség átkísérte az ügyészséghez, amely a csalót 40.000 korona kaució mellett szabadlábra helyezte. A csaló felhasználta a kapott egerutat és megszökött. Csak szökése után derült ki, hogy cinkostársa, *Ormay* Márton, a csaló testvérbátyja, aki vele együtt megszökött. — A MÁV.-nál erősen titkolják a részleteket, de kétségtelen, hogy a testvérek már régen folytatták üzelveiket és a vasutat nagy összeg erejéig becsapták. Most a verseci a rendőrség kinyomozta, hogy az Ormayak hamis okmányokkal és hamis néven dolgoztak. Versecen laktak azelőtt, *Hirscher* Sándor és *Hirscher* Márton a nevük és onnan néhány évvel ezelőtt nagyobb csalások elkövetése után megszöktek.

— **Köszönetnyilvánítás.** A *Chanuka-ünnep* alkalmából több jószívű emarbarát úgy, mint minden évben, az idén is megemlékezett az izr. árvaház növendékeiről. Többek között küldtek: *Neuman Fürt* Mária süteményt, *Deutsch Mór* né egy kosár szőlőt, özv. *Róth Bernát* né süteményt, *Leopold Zsigmond* né 15 csomag különféle csemegét, *Schulhof Károly* né 1 tortát és különféle gyümölcsöt, *Kohn Henrik* né (*Kiszindia*) 1 láda almát és diót, *Hegy Albert* né diót és füget, *Dr. Hecht Arno* né 1 tortát, *Guttman Samu* né diót és füget, *Holzer József* né 1 kosár almát, *Lengyel Testvérek* narancsot füget, cukorkákat és azonkívül az árvaház könyvtárának gyarapítására 30 kötet könyvet, *Huszerl Manó* zsebkönyveket, játékszert, diót és füget. E nemesszívű adományokért úgy a növendékek, mint a saját nevében hálás köszönetét fejezi ki *Klein Márton*, az izr. árvaház nevelője.

— **Nagy karácsonyi tarat** *Weinberger* Ferenc ékszerésznél Arad, *Andrássy-tér* 20. sz. *Fischer* Eliz-palota. Aki szeretettel egy gyönyörű szép ékszer-tárggyal óhajtja a karácsonyi ünnepekre meglepni, az forduljon bizalommal hozzá. Csakis kiváló finom ékszerek, hajszálra szabályozott valódi genfi arany, ezüst és acél, női és férfi zsebrórák kerülnek szolid és olcsó árakon eladásra, tört arany és ezüst kicseréltetik, avagy a legmagasabb áron vásároltatik, gyors, szolid és pontos kiszolgálát. Telefon 439. Arad legelső és legrégebbi ékszerkészítési és javítási műhelye. 2479

— **Szabó-féle páрмаi ibo yaszappan** a szappanok ideálja. Rendkívül kellemes ibolyaillata s bőrpuhító, üde hatása olyan, hogy egyetlen külföldi szappan sem versenyezhet vele. Készíti *Szabó Béla* piperezappan-gyáros Miskolcon. Darabja 80 fillér, 3 darab 2 korona 20 fillér. Aradon kapható *Vojtek és Weisz* droguériájában, *Földes K.*, *Ring L.*, *Rozsnyay M.* gyógyszerészeknél, *Brunner Béla*, *Guttman* és *Berger*, *Glück Dezső* kereskedőknél. Az országos hírű *Szabó-féle* gyermekszappant az anyák figyelmébe ajánljuk. 19:8

— **Praeservativ** ideális legjobb minőségben *Vojtek és Weisz* nál. 112

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ **Megvá toztatott esküdtbirósági ítélet.** Ennek az évnek június havában szán ékos emberölés bunte tével vádolva állott az aradi esküdtbiróság előtt *Argyelán* Mitru galsai legény. *Argyelán* erős felindulásában megölte *Kosztán* *Nikolae* földmivest, *Pojnár* György gazdán pedig súlyos sebet ejt tt. A vádlott beismerte tettét, de azzal védekezett, hogy *Kosztán* *Nikolae* egyenesen rákényszerítette a gyilkosságra. Az ügyben számos tanut hallgattak ki, akik részben megerősítették a vádlott állítását, mire az esküdtek erős felindulásban elkövetett szándékos emberölésért bűnösnek mondták ki, a törvényszék pedig *négy évi fegyházra* ítélte *Argyelán* Mitrut. Az ítélet ellen *Argyelán* védője semmiségi panaszt jelentett be. A Kuria a mult héten foglalkozott az ügygel és *megváltoztatta* az esküdtbiróság ítéletét, egy évi és tíz hónapi börtönro szálltván le a büntetést. *Argyelán* előtt, aki jelenleg az aradi ügyészség fogházában van, a jövő héten hirdetik ki az immár jogerőre emelkedett ítéletet.

NAPIREND.

December 14. Péntek. Róm. kath. naptár: Nik. z. püspök. — Protestáns naptár: Nik. z. — Görög-keleti naptár (december 1.): Nahum. — A nap két 7 óra 41 perccor, nyugszik 4 óra 8 perccor.

A Fehér Kereszt-egyesület ingyenes orvosi rendelő-intézet (Magyar-utca 6.) Rendelő orvosok: Dr. Leitner Ernő délután 3-4. Dr. Fodor Adón délelőtt 8-9. Dr. Rosenbaum Pál délelőtt 8-9. Dr. Hermann J. Károly kedden és pénteken délelőtt 12-1 órákor.

Időjárás. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött távirat szerint, a mai napra a következő időjárás várható: Bor. s. enyhe, ok helyütt csapadék.

December 15. Az aradi izraelita nőegylet estélye (Központi Szálló.)

December 22. Az aradi tornaegyesület díszturnézása.

KÖZGAZDASÁG ES KÖZLEKEDÉS.

Budapesti ár- és értéktársa.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, december 13

Kínálat és vételkérő korlátolt. Elkelt mintegy 20,000 métermáza változatlan áron. Amerika $\frac{1}{2}$ olcsóbb. Az árak 50 kilónként számítva:

Déli társaság.

Áprilisi buza 1907-re	7.41—7.42
Októberi buza 1907-re	7.73—7.74
Rozs 1907. áprilisa	6.56—6.57
Zab 1907. áprilisa	7.44—7.45
Új tengeri 1907-re	5.15—5.16

Zárul 5 órákor:

Áprilisi buza 1907-re	7.42—7.43
Októberi buza 1907-re	7.73—7.74
Rozs 1907. áprilisa	6.56—6.57
Zab 1907. áprilisa	7.44—7.45
Új tengeri 1907-re	5.16—5.17

Zárul 5 órákor:

Osztrák hitelrészvény	692.50
Magyar hitelrészvény	831.95
Osztrák-magyar államvasúti részvény	681.30
Városi villamos vasút részvény	322.50
Salgótarjáni köszénbánya	6:0.50

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— December 13 —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogramm felüli súlyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogramm terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogramm felüli súlyban 121—122 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogramm terjedő súlyban 123—124 fillérig; könnyű páronként 250 kilogramm terjedő súlyban 125—126 fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogramm felüli súlyban — fillérig; közép páronként 241—260 kilogramm terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogramm terjedő súlyban — fillérig.

Sertéslétszám: December hó 9. napján volt készlet 22,807 darab, december hó 10. napján felhajtott 308 darab, december hó 10. napján elszállított 748 darab, december 11. napjára maradt készletben 2,406 darab.

A hizott sertésüzlet irányzata: Változatlan.

CSARNOK.

Egy gyilkos esők.

Irta: Lia.

(2)

(Folytatás.)

A vacsorát egyhanguan, majdnem szólanul fogyasztották el. A leány arcán az őszinte szánalom kifejezése ült, míg a férfi arca olyan volt, mint aki valami nehéz érzéssel vagy gondolattal viaskodik...

Mikor Hilda visszament szobájába, menyegzőes ágát éppen akkor bontotta fel a fehér bóbítás szobaleány. Halavány zöld színű volt itt minden, még a lámpa fényét is zöldre festette annak ernyője.

— Kezeit csókolom! — szölt illedelmesen a szobaleány és távozni akart.

— Várjon egy kicsit — marasztalta Hilda — még úgy sem fekszem le. Maradjon egy kicsit itt nálam, kérdezni szeretnék valamit.

— Parancsára!

— Mondja csak, mióta betegeskedik az

ur nővére? És milyen természetű? Szereti ha van valaki mellette, vagy pedig ideges olyankor?

A szobaleány csodálkozva nézett Hildára.

— Kiről beszél a kisasszony?

— Hát az ur nővéréről.

— A nővéréről? ... Én azt nem ismerem...

— De hiszen itt lakik e kastélyban.

— Isten? — álmélkodék a szobaleány és arca mindnagyobb bámulatot fejezett ki. Én nem tudok felőle. Ha itt lakna, úgy bizonyára nekem is tudomásom volna efelől... És ha jól tudom, a nagyságos urnak egyáltalán nincs nő testvére...

Hilda hirtelen elsápadt. Intett a szobaleánynak, mire az távozott. Egyedül maradt. Valami furcsa érzés megremegtette egész testét és egyszerre minden oly misztikusnak tűnt itt előtte, még a levegő is... Nem értette az egész dolgot. A feje szédülni kezdett és minden oly zavaros volt előtte... Gondolkozni kezdett, de minél jobban a gondolatok árába merült, annál homályosabbá vált minden... minden...

III.

Lupovniczky ezalatt a kastélykertben, egy nádszéken ült és önelégült mosolylyal eresztette szivarjából a füstöt. Különös természetű, nőtlen férfi volt, pedig már a negyvenedik évét taposta.

Fiatalabb korában örökösen az asszonyok körül lebzelt. Olyankor, ha valami szép nő társaságában mulatott, nem ismert határt és csak úgy uszott nála a pénz meg a pezsgő... De midőn idő lefolyásával hajszálai közé egy pár ezüst szál is vegyült és az évek sulya arcan és egész külsején rajta hagyta nyomait, úgy vette észre, hogy a bájos női mosolyok és tekintetek nem lövellenek oly igézően feléje, hanem mindjobban elhidegülnek tőle az asszonyok...

Ettől kezdve aztán meggyűlölte a nőket és eltaszította magától azt is, aki szerelmes szavakkal közeledett feléje, mert szent meggyőződéssel hitte, hogy ez nem az ő saját személyét, hanem a vagyonát, a gazdaságát szereti benne...

Féltrevonult a nagy világ zajától és teljesen egyedül élte napjait kastélyában. Nem érdekelte őt semmi, ami a nagy világban történt. Ugy élt, mint egy remete, mindenkitől elhagyatva... És így teltek a napok, majd leforogtak az évek és lassan-lassan bekövetkezett nála az állapot, mely rosszabb és ártalmasabb minden veszedelmes betegségnél és ez az életuntság. Terhére volt a vagyona is, a pénznek semmi értéke sem volt előtte. Megutált mindent és teljes erővel kitört benne a pesszimizmus.

Voltak ugyan percek, a mikor kissé lecsillapult nála ez és ilyenkor képzeletében felelevenedett egy édes otthon, melyet egy szende, ifjú hü feleség mosolya és odaadó szeretete oly boldoggá tudna varázsolni. De aztán újból felülkerekedett benne a mizantropia, a midőn összehasonlítást tett igénytelen külseje és óriási vagyona között. Nem, őt egy nő sem tudná igazán szeretni! Ez a gondolata aztán mintegy rögeszméjévé vált, ami még csak fokozta nyomott kedélyhangulatát...

Ily körülmények között ismerte meg Hildát és mindjárt az első percben valami szokatlan jóleső hatást gyakorolt reá a leány páratlan szeretetreméltósága és természetes szendesége... Egy fehér, kissé dekoltált pi-que ruhában látta őt először, mely oly igézően harmonizált kívánatos rózsás nyakával és oly kecsesen omlott végig szűzies termetén... És ekkor a negyven éves férfi jég- réteggel borított szive olvadozni kezdett és újra élvezni kezdte a tavaszt, a reményt falkasztó, édes, boldogító tavaszt, — — —

(Folytatás következik.)

2381

IDEGENEK ARADON.

December 13

Fehér Kereszt szálloda. S. Clusen birtokos Grác. — Pataky Aurél jegyző és családja Cs.-Apátfalva. — Buda Jenő gyári mérnök Budapest. — Szemző Sándor dr. orvos Budapest. — Mühlhoffer Imre és neje Budapest. — Bene Arpad magánzó Budapest. — Kövessy Artur birtokos Zombor. — Kun Emil kereskedő Zombor. — Schmidt Dániel gazdálkodó Temesvár. — Veres Jenő és családja Tenke. — Szántó Artur és neje Mihályfalva. — Halász Imre dr. orvos Temesvár. — Baksa Károly gazdálkodó Temesvár. — Klein Manó kereskedő Makó. — Trnocszky Mihály gazdálkodó Szarvas. — Friedmann Imre kereskedő Szeged. — Fischer Sándor szállító Kecskemét. — Holczer Kálmán magánzó Szeged. — Beck Alajos és neje Sámson. — Guttmann Adolf kereskedő Módos. — Kovács Imre gazdálkodó Orosháza. — Ebstein Salamon kereskedő Orosháza. — Novák Sándor magánhivatalnok Sopron. — König Adolf utazó Budapest. — Kovács Mór utazó Budapest. — Réti Ernő utazó H.-Vásárhely. — Guttmann S. utazó Budapest. — Ditrichstein Mór utazó Budapest. — Krämer Gyula utazó Budapest. — Schwarcz Salamon utazó Budapest. — Laufer Imre utazó Budapest. — Hajek Manó utazó Budapest. — Vagner Lipót utazó Budapest. — Gruber Ignác utazó Budapest. — Roth Salamon utazó Budapest. — Weisz Henrik utazó Budapest. — Spitzer Nándor utazó Budapest. — Bolygó Sándor utazó Budapest. — Pollák Izso utazó Budapest. — Munk József utazó Budapest. — Rosenberg Ignác utazó Budapest. — Guszmán Albert utazó Bécs. — Beregi Artur utazó Bécs. — Hegyi Kálmán utazó Bécs. — Oláh Sándor utazó Bécs. — Krausz Manó utazó Bécs. — Rubinstein József utazó Bécs. — Steiner Simon utazó Bécs. — Ditrichstein Mór utazó Bécs. — Hirschler L. D. utazó Bécs. — Bernfeld Kálmán utazó Bécs.

Központi szálloda. Reiner József könyvelő Szabadka. — Kantor Dezső ékszerész Budapest. — Szép Zoltán birtokos Szeged. — Nyilasy Sándor festő Szeged. — Erdős Zsigmond kereskedő Budapest. — Harcos Ignác kereskedő Mármarosziget. — Pollák Géza kereskedő Budapest. — Koos Tivadar mérnök Szalonta. — Hartenstein Jenő igazgató Budapest. — Preger Bertalan kereskedő Budapest. — Fuchs Ignác kereskedő Budapest. — Srohl Adam kereskedő Budapest. — Pollák Sándor kereskedő Budapest. — Frimm Ottó gyáros Laaz. — Goldsand Jakab gyáros Valersee. — Pollák Géza kereskedő Budapest. — Burger Ernő báró hivatalnok Budapest. — Kemka Béla főerdész Kapruca. — Vettérelly Ferenc főbirtokos Budapest.

Nemzeti Színház.

A) bérlet.

A) bérlet.

Pénteken, 1906. évi december hó 14-én:

Rab Mátyás.

Daljáték 3 felvonásban. Irta: Rajna Ferenc. Zenéjét szer-zette: Czobor Károly.

SZEMÉLYEK:

Erzsébet	Köcsel Erzsé.	Mindi	Zsigmond A.
Mátyás, fia	Rontal B.	Gabirol diák	Faludi K.
Pócsy Gergő	Zalai Margit.	Czódik, szolga	Nyaral A.
Baer Paltiki	Szathmári A.	Futár Drágfi	Hunyadi J.
Gita, leánya	Kapossy J.	A főpap	Kulcsár I.

Kezdete este 7 óra fél órákor.

Saját érdekében!

vásároljon öltöny-, télikabát- és divatmellény-szöveteket a kizárólagos posztógyári raktárba.

Legszolidabb kiszolgálás.

Lechner és Fleischer
Arad, Szabadság-tér 17.
Aradvárosi és megyei telefon sz. 475.

Kölcsey-egyesület
Aradon

INGUSZ I. és FIA

ARAD.

Fényszóró

KARÁCSONYFA-disz

nem törékeny

egészen

új anyagból.

Oriási választék

és olcsó

Képeskönyvek,

Meséskönyvek,

Ifjusági iratok.

Diszes ajándék-művek!

Karácsonyi ajándékoknak alkalmas

levélpapirdobozok,

festődobozok

olcsó és szép választékban

INGUSZ I. és FIA

könyvkereskedése

2571

ARADON.

3979-906 pm.

Pályázati hirdetmény.

Végkielégítés folytán Arad szab. kir. város közönségénél megüresedett 1000 korona törzsfi-zetéssel és 200 korona lakbérilletményvel ja-vadalmazott kertészi állásra pályázatot hirdetek és felhívom azokat, kik a megfelelő szak-képzettséggel és a kertészet terén gyakorlati is bírnak, hogy pályázati kérvényeiket a szak-képzettségüket és gyakorlatukat igazoló bizo-nyítványaikkal felszerelve hozzám legkésőbb 1906. évi december hó 15 lg nyujtsák be. Az elkészített kérvények nem vételnek figyelembe.

Aradon, 1906. évi november hó 28 án.

Institóris,
kir. tanácsos,
polgármester.

Mindenkinek

ingyen

megküldjük, ha azt levelező-lapon
kérlik, diszes 54x76 cm. nagyságu

fali

lapnaptárunkat,

amely hivataloknak és irodáknak
nélkülözhetetlen.

Köszén tüzelés

takaréktüzhelyben és kályhában rendkívül
hőtartó és jelentékenyen

olcsóbb mint a tűzifa.

Legszebb

karácsonyi ajándék a könyv!

KERPEL IZSÓ

könyv-, zenemű és papírkereskedése

Aradon, Andrassy-tér 20. sz.

(Fischer Eliz palota.)

Az idény összes újdonságai

és minden bárhol hirdetett

ifjusági irat

raktáron. 376

Képes és meséskönyvek

óriási választéka. Ajándéknak alkalmas ki-fogástalan állapotú diszművek és ifju-sági iratok **antiquarice is** meglepő olcsó árakon kaphatók. Leszállított áru-művek jegyzőével készséggel szolgálok.

Karácsonyi diszek

igen nagy választéka, gyönyörű
újdonságok. Különlegesség:

csillagszóró

karácsonyi csodagyertyák.

Diszlevélpapírok

nagy raktára. Dus választék,
olcsó árak!

Égető apparátusok

és égetésre alkalmas

fatárgyak.

Emlékkönyvek

és bármely vallásu

imakönyvek nagy választéka.

Legszebb karácsonyi és ujévi leve-lező lapok. Eredeti újdonságok. Legdivatosabb névjegyek azonnali készítése. Kölcsönkönyvtár és ze-nemű kölcsönző intézet. Szolid árak pontos kiszolgálás. Vidéki megrendelések is a legnagyobb figyelemmel intéztetnek el.

Városi és vidéki telefon 385. sz.

Kiváló tisztelettel: **Kerpel Izsó,**
könyv-, zenemű és papírkereskedő

Egy pohár udvari sör 8 kr.
Egy korsó udvari sör 13 kr.

Egy pohár udvari sör 8 kr.
Egy korsó udvari sör 13 kr.

Egy pohár udvari sör 8 kr.
Egy korsó udvari sör 13 kr.

Tisztelettel bátorkodom a nagyérdemű közönséget
szívesíteni, hogy a színház-épületben lévő

városi sörcsarnokot

ifolyó hó 15-én (szombaton) a közkedvelségnek örvendő
Warga Mihály hírnemes primás vezetése alatt álló orszá-
házi zenekar közreműködése mellett megnyitom.

Egyben bátorkodom a n. é. közönségnek b. tudomá-
sására hozni, hogy vendéglőmet a mostani modern kor-
nak teljesen megfelelőleg újonnan berendeztem és az
Első magyar kőbányai részvénytársaság
legkiválóbb sörét az ugynevezett

udvari sört

bevezettem, azonkívül a legkiválóbb minőségű arad-
hegyaljai borokat fogom kimérni.

Konyhám is olcsó árak mellett a legfinomabb igényeket is ki fogja elégíteni.

Teljes tisztelettel

Kánya Géza.

2780

Egy pohár udvari sör 8 kr.
Egy korsó udvari sör 13 kr.

Permetező javítások elfogadtatnak.
M. kir. szabadalmazott

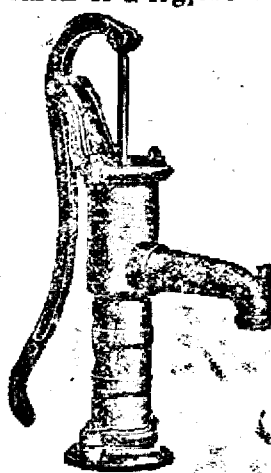
Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű
gummi csövek legolcsóbb gyári
árakon.

A szivattyu hengerből a bor utolsó
cseppig kifolyik, a szőlő magvak,
héjak és egyéb tisztatlanságok
azonnal továbbittatnak, ezáltal a sziv-
vattyu nem romlik és a bort nem
ronthatja, a gépezet jó működé-
sért 3 évi jótállás, ingyen javítás

Tüzi fecskendők

Selyő szelepekkel. Közö-
geknek legalkalmasabb,
mert homokos és sáros víz hasz-
nálatánál sem tagadják meg a
szolgálatot, — a gép jó működé-
sért 3 évi jótállás (ingyen javítás),
hozzá való országos egységes csa-
varok és a legjobb minőségű belül
gummirozott
kendercsövek
a legolcsóbb
árban.

Kutak

a hozzávaló

csövekkel

olcsóbbak és
jobbak, mint
bármely bel-
vagy külföldi
gyárban.

Hönig Otto

m. királyi szabadalmazott tüzi fecskendő
és szivattyu készítő. 274

Arad, Rákóczi-utca 27. sz.

Tápértékben leggazdagabb, hatásában feltűnőhatatlan
a Hajós-féle kellemes ízű

Csukamájolaj.

Gyermekek és felnőttek által egyaránt kedvelt.

— Ára egy üvegnek 2 korona. —

3861

Fagydaganatok elmulasztására
Fagyviszketegség biztos megszüntetésére

kiváló hatású szer a Hajós-féle

Fagybalzsam.

Egy üvegnek az ára 70 fillér.

Tyúkszem már nincs többé!

így kiátanak ezren meg ezren, akik a Hajós-féle

ANAGALINT

használták. Ára egy üvegnek utasítással 70 fillér.

Fenyőillat a szobában. Ára 70 fill.

Ibolya, Gyöngyvirág és Heliotrop szobaillatok, üvegje 70 fill.

„NEVER” amerikai gummi, a legjobb, 6 drb. 2 korona.

Fenti szerek valódi minőségben kaphatók:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyszerészeti laboratóriumában

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

Személyhitel!

zsege és keze nélkül katonatisztek, pa-
pok, állami, megyei és magántisztviselők, taní-
tók, kereskedők, iparosok, nyugdíj jogosult hól-
gyek és magánosoknak egynevetű 20 évig
terjedő tőkekamat törlesztéssel!

Különlegesség: A páris-bécsi enquete
értelmében törlesztjük a jövedelmet.

4% 4% 4% 4%

Jelzálog-hitel!

300 kocsonától feljebb I. II. és III. helyre
földök, városi és vidéki házak, nyaralók, gyá-
rak, fürdő épületek, malmok, ásványvíz és
egyéb források és kőbányákra, a becsérték há-
romnegyed részéig. 2898

Építési-hitel!

Építéskorban lévő ingatlanokra 2-3 részletben
oly arányban, a mily arányban az építkezés
előrehaladt.

Bank és magánadósságok konvertálása. Elő-
nyösen: Solid alapon és gyorsan elsőrangú in-
tézetek által! — Elsőrendű ajánlatok! — Kerjen
prospectust! — Válaszbélyeg melléklendő!

MELLER L. EGYED,

Budapest, V. Koháry-utca 19.

Főraktár Aradon:
Földes Kelemen gyógytárában.

Aradvármegye

közigazgatási és földmívelési

faliterképe

1/144 000 arányban 67/77 cm nagy
sagu 4 lapon, a m. kir. állam-
nyomda kiadásában megjelent.

Ára 4 korona, vászonra huzva, véd-
borítékban 8 korona, kizárkelt 10
korona.

Kapható **TOLDI LAJOS**, könyv-
kereskedő főbiz. anyosai Buda-
pest, II. ker., Fő-u. cza 2 szám.

1863—1906 V. 1092/5 szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. czikk 102. §-a értelmében ezennel közhírrá teszi, hogy az aradi kir. járásbírósa 1906. V. 1092/1. számú végzése által Franz Schreiber jun. végrehajtó javára, Novotny Ede ellen 245 kor. 60 fill. tőke és járulékal erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság le- és foglal és 1726 koronára becsült bu orokból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Ezen árverés Magyarország. Keres. r. t. 85 kor., Alexander Sobr 65 kor. 20 fill., József S. 240 kor., Hó. Koder Ig. és fia 587 kor. 48 fill., Aradi Ipar és népb. 150, 400, 580 kor., Viktor a 590, 1911 kor., Ujarad és vidéke népb. 206 kor., Ujarad és vidéke 150 kor., Domán Sándor 258 kor. 84 fill., Földes Kelemen 124 kor. 30 fill., Büchler és P. uchnit 356 kor. 40 fill., Lengyel Lőrincz 168 kor. tőke s jár. erejéig is meg fog tartani.

Mely árverésnek a helyszínén, vagyis Aradon, Lipót u. cza 8/d. leendő eszközésére 1906. évi december hó 15. napjának délután 4 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételére az 1881. évi LX. t. czikk 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Arad, 1906. évi november hó 26. napján.

Török Dénes,
bírósaági végrehajtó.

3021

Eladó!
WEISZ LIPÓT Reketyési gaz-
daságában
(posta Szintye)
eladó 8 drb. 2 éves elsőrendű
'RAMBORI KOS.

Tea-idény!

Az idény beállításával van szerencsénk értesíteni a mélyen tisztelt közönséget hogy általánosán ismert **finom teáink** mellett sikerült ez évben egy oly randkivüli finom minőséget beszerezni, mely nem minden évben áll a kereskedelem rendelkezésére.

Ezen kitűnő alkalmat felhasználva, egy különleges tea keveréket

„Imperial Melange Vojtek és Weisz“

védő név alatt; — piros zárszalaggal — hoztuk forgalomba. Midőn felkérjük a mélyen tisztelt közönséget, hogy ezen cégünk tulajdonát képező különlegességet megismerni méltóztassék, tudatjuk meg, hogy azt 3 csomagolásban

1 kis csomag — 50 fill.

1 közép „ — 1. — kor.

1 nagy „ — 2. — „

árusítjuk.

Nagy raktár egyéb teákban

külöklént 10—30 koronáig.

RUMOK

különléle minőségben, eredeti üvegekben legjutányosabban.

VOJTEK ÉS WEISZ

drogueria és parfümeria nagykereskedése

ARADON.

Nagymennyiségű

maculatura

jutányos áron

eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

985—1906. végr. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírrá teszi, hogy a viágosi kir. járásbírósa 1905. évi Sp 467/4. számú végzése következtében Dr. Zoltán Emli ügyvéd által képviselt herczeg Sulkovszky József Mária javára, Herman György és Társai ellen 480 korona s járulékal erejéig 1906. évi november hó 1 én foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 2137 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: ökrök, sertések, gabona takarmány, fa-épületek, nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a borosjenői kir. járásbírósa 1906. évi V. 514/5. számú végzése folytán 480 korona (ökrök) vételére, ennek 1902. évi július hó 1. napjától járó 50% kamattal és eddig összesen 169 kor. 60 fillérből bíróság már megállapított költségek erejéig. Barakonyban, adások lakásán leendő eszközésére 1906. évi december hó 18 ik napjának délelőtti 11 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. törvény czikk 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is, el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Borosjenő, 1906. évi december hó 4-ik napján.

Nagy,

kir. bír. végrehajtó.

3023

Legújabb divatu: női felöltők

Női bundák

Leány felöltők

mélyen leszállított árban.

Radó Gyula

női felöltő áruháza
az új Minorita-
templommal szemben.

Telefon 238.

2938

Akinek

ismeretség híján

házaslátra, nevelőre, fizetvezőre, könyvelőre, segédre, ispánra, gazdatisztra, kulcsárra, vinczellérre, kertészre,

kulcsárnőre, gazdasszonyra, szakácsnőre, szobaleányra, házi- vagy irodaszolgára, pénzeszedőre, házmesterre, stb.-re van szüksége,

Aki

eladni kíván

butort, zongorát, bort, gyümölcsöt, gabonát,

üzletet, műhelyt, lakást stb.; vagy

Aki

bérbeadni kíván

birtokot, házat, vadászterületet,

halászatot, telket, kocsit, lovat,

Aki

mindezeket vétel vagy bérbévitel céljából keresi;

Aki

valamely állást betölteni kíván: legbiztosabban ér célját, ha az

„ARADI KÖZLÖNY”
kis hirdetési rovatát használja.

APRO HIRDETÉSEK.

Kiadó üzlethelyiségek.

A Szalay utca sarkán lévő Solymos féle házban kényelmes üzlethelyiségek jutányos áron azonnal kiadók. Bővebbet ugyanott. — 2976

Eladó föld!

Csanádban 37 kat. hold külön szántó, épületekkel olcsón, előnyös fizetési feltételekkel. — Arad megyében 5—600 hold síkfekvésű, jó talajú szántó. Kisbirt. részletekben is. Szűcs F. Vilmosnál Arad, Karolina utca 8. sz. 2982

Egy ügyes

és megbízható molnár, ki a vámörülésben teljes jártassággal bír, a magyar és román nyelvet beszél, azonnal alkalmazást nyelhet. Ajánlatok: Solymos-T. stvérek, Arad címre intézendők. 3009

Szalonnát,

hajat beváltak, füstölővel való husokat elvállalok, kolbász és burkabelek, szalonna, tiszta sertés zsír, friss sertészsír és minden hentes áru a legutányosabb napi áron kaphatók Garai Károly hentes üzletében Aradon, Boczkó-u ca 2. sz. Hal-térrel szemben. 3014

Veszünk könyvtárakat

egy-egy könyvet, Lexikonokat, jogi, szépirodalmi és egyéb munkákat legmagasabb áron. Ingusz I. és Fia könyvkereskedés Arad 285

Üzlethelyiség

Szabadság tér 17. szám alatt karácsonyi és újévi eladásokra 1907 évi február hó 1-g azonnal kiadandó. 2025

Hajdu tea
 mell- és tüdőbetegeknek számtalan esetben kipróbált szer.
 Legjobb sikerrel haaz náthás köhögés, hurut, rekedtség, számarhurut, elnyálkásodás, minden mellibaj, a légszű, a tüssz, a gége hurutos megbetegedései, légzősi nehézségek, szűk-mellűség, asztma stb. ellen.
 Ár 50 fillér. Kapható Aradon, Földes Kelemen gyógyszerésznél. 3871

4806—906. pm.

Határozat.

Az adóügyi osztály által előterjesztett 1906 ik évi törvényhatósági üsdő kivetési lajstrom számilag helyesnek találván, az 1906 évi törvényhatósági utadot az 1890. évi I. t. c. 20 §-ának 3 ik pontja értelmében 56485 korona 98 fillér azaz ötvenhatezernégyszázharmincöt korona 98 fillérben megállapítom és a megállapítási záradékkal ellátott összesítések 1—1 példányát előírás és benyújtás végett a számvevőségnek és a városi adóügyi osztályban azzal teszem ki, hogy az érdekeltek azt a városi adóügyi osztályban a hivatalos órák alatt megtekinthetik és az ellen észrevételeket ugyanazon idő alatt megtehetik, illetve Arad szab. kir. város közl. z. z. bizottságához írásban benyújthatják.
 Aradon, 1906. évi december hó 8 án.
 Varjassy, h. polgármester.

Figyelem!

Nem robbanó és szagtalan villanyfényű

Császár-olajat, király-olajat és szalon-petroleumot

bérmertve házhoz szállítok 5 és 10 kilós zárt kőcsőben kancsokban.

Császár-olaj kilója 72 fillér.
 Király-olaj " 56 "
 Szalon-petroleum " 48 "

Ki a lámpa robbanástól fél.
Ki nem szereti, hogy lámpája füstöl, szép villanyfényű és szagtalan világítást akar.
Ki pontos kiszolgálást és igaz mértéket akar,
 az rendeljen egy levelező-lapon

Németh J.

festék, császár-olaj és szalon-petroleum egyedüli nagykereskedésénél, ahol a híres tüzeslőya, mosható, ujjonnan tisztított

képráma arany bronz festéket lebet kapni. 2833

Használható Ára, vasra, gipsz-figurára 1 doboz ára 50 fillér, továbbá szállítok tükörfényű padló-lakk-festéket és padló-vaszot.

N E M E T H J.
 Arad, Árpád-tér 5. szám.

Rosenberg József Szabadság-téri bazára
 (Pótl. kávéház mellett.)

Értesítem az igen tiszteit vevő közönséget, hogy

Szabadság-téri bazárom karácsonyi tárlata

a mai napon megnyílt. Árui jó minőségűek és olcsóságáról mindenki személyesen meggyőződhetik.

Tisztelettel 2709
Rosenberg József.

Karácsonyi és újévi ajándékok nagy választékban.

Gőzművelés

Nagyobb területek szántását gőzekével hajlandó vagyok elvállalni.

Érdeklődők kéretnek, hogy alant címhez forduljanak:

Mahler Mihály,
 Pankota. 3018
 Interurbán telefon szám 4.

Storm-Slipper Hó-czipő

Ügyeljen a védjegyre.

Csakis a Boston Rubber Shoe Company Bostonban levő czipőnek gyártmányai könnyűek, elegánsak és tartósak. Aradon Weinberger János, Manz L., Meisl és Adler, Guttman és Berger üzleteiben kaphatók.

Főlerakat Ausztria-Magyarország részére: 2873
WELLISCH, FRANKL & Co.
 Wien, I., Fleischmarkt 12-14.

Belépési felhívás
 Aradi Kereskedők Takaré- és Hitelszövetkezete IV. évtársulatába.

Az Aradi Kereskedők Takaré- és Hitelszövetkezete

1907. január hó 1-én kezd meg IV. évtársulatát, a melybe tagok már most felvétetnek. Egy törzsbetét heti 50 fillér befizetéssel jár, a mely öt éven át tart. Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet törzsbetéteket és ennek arányában teljesíti a heti befizetéseket. Öt évi befizetés után a tag befizetett tőkét a szövetkezet üzleti hasznából részese összeggel kapja vissza.

hetenkint törleszhető kölcsönöket

nyújt. Száz korona kölcsön egy törzsbetéttel, azaz öt éven át heti ötven fillérrel törleszhető, a melyben a kamat is befizetettatik. A kölcsönt tehát 3—4 havonként meghosszabbítani nem kell. 200 kor. heti 1 kor., 300 kor. heti 1 kor. 50 fill., 400 kor. heti 2 kor., magasabb összegek pedig hasonló arányban törleszhetetnek. A kölcsönvevő, mielőtt tag, a heti befizetése után részese a szövetkezet üzleti nyereségének.

Betételőző, vagy más módon biztosított kölcsönök tíz éven át való heti törlesztésre is adhatók.

A kik a jövő évi évtársulatra most belépnek, azok a tagságuk alapján már most vehetnek kölcsönöket.

A belépés és a kölcsönökért való jelentkezés az Aradi Kereskedők Takaré- és Hitelszövetkezete irodájában Szabadság-tér 7. sz. I. em. naponta délelőtt 10—1 óráig történhetik. 2749

Szőlőoltványok.

Fajtiszta iparia portalis alanyon oltott, elsőrendű, duggyökérű, bor és csemegefajta

ásoltványokat

bármily mennyiségben szállít: Hámory Gazdaság szőlőoltvány-telepe Arad.

Bővebb felvilágosítással és árajánlattal szívesen szolgál Deák Ferenc utca 3. sz. a. 2781
 Telefon 229. Telefon 229.

Tájékoztató

az ország legnagyobb

Karácsonyi Tárlatáról

FISCHER SIMON

nagy áruházában a Szabadság-téren.

Kétségbevonhatatlan tény, hogy Fischer Simon Nagy Áruházának karácsonyi tárlata az országban az első helyen áll. Nincs egy sem, mely csak távolról s nagyság, fény, pompa és választék dolgában még a fővárosi tárlatok sem teszik túl.

Fischer karácsonyi tárlatán a legexlusivebb körök is megtalálják magas igényeik kielégítését. Remek játékszerek vannak fölhalmozva, melyeket a műipar produkált és egy-egy ilyen darab nagy értéket képvisel. S bár így a nagyigényű közönségről gondoskodva lett, mégis nem lesz érdektelen ezzel szemben megtudni azt is, hogy mit tartalmaz, mit nyújt már a népszerű egy koronás osztály Fischer Simon Nagy Áruházában. Sok bevezetés helyett, álljon itt a következő rövid kivonat:

Egy koronás cikkek:

Csengetyű kocsi
Bohócos állat
Bárány valódi gyapjuval
Tűzoltó-kocsi
Csomagoló kocsi
Nagy nyul
Sörös kocsi
Homokos kocsi
Fényezett ló
Páros lovak
Fürdőkád babával
Nagy csacsi
Mozdony
Ugró kutyácska
Villanyos vasut
Festékdoboz
Képes kockajáték
Vona t
Nagy faépítő szekrény
La erna Magica
Ótombkatonák
Nagy köépítő szekrény
Tekejáték
Katonai felszerelés
Gyermek hegedű
Huzó harmonika
Gyermek citera
Legnagyobb fém trombita

Gyermek dob
Nickel trombita
Gyermek zongora
Szájmujsika nickelből
Tamburin
Celuloid kürt domborművel
Karikalövő pisztoly
Gyermek puska
Gyermek kard
Husár csákó
Öthangu trombita
Ötözött babák
Gummi babák
Bádóg játék csoport
Valódi francia bábé
Beszélő baba
Mosdó készlet
Teljes konyha berendezés
Tabló leánykának
Fröbel kézimunka játék
Porcellán szerviz
Baba konyha
Baba butorok
Diszes tűzhely
Hinta fiucska
Nagy számoló gép
Harang és kalapács
Sakkfigurák

Sakkjáték
Mottojáték
Lóverseny játék
Dominó játék
Ünműködő gőzös
Gyermek hinta
Seprő készlet
Uzsona szelence
Lombfűrész készlet
Zenélő doboz
Finom gyermek csörgő
Öntöző kanna
Gőzhajó
Automobil
Nagy ágyuk
Kerekpáros
Bőrostorok
Kávédarálók
Játék ut
Bartfai alakok
Mérleg
Baba diván
Vizben uszó állatok
Mángoló gép
Fakredenc
Ékszer tartó csiszolt üvegből
Levelezőlap album
Diszes tükrök

Bársony emlékkönyv
Csont tolltartó
Kézimunka kosár
Faldiszek
Tűtartó gyümölcs formában
Fa és fémkeretek
Bőr kézi táskák
Legfinomabb bőr erszények
Levelepapír dobozban
Email tálcák
Email gyufatartó szivarvágóval
Nickel gyertyatartó gyufatartóval
Majolika gyertyatartó bronceal
Színes és fehér kancsó
Majolika tálca
üveg és nikkellal cukortartó
Porcukortartó nikkellal fogóval
Diszes vajtartó
Fogpiszkáló tartó
Ecet és olajtartó
Fűszer szekrény
Legyező
s ezer meg ezer itt külön
fől nem sorolható tárgyak.